

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ ¹⁾

z dnia2011 r.

w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych

Na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Określa się ramowe plany nauczania dla publicznych szkół:

1) dla dzieci i młodzieży:

- a) szkoły podstawowej, w tym szkoły podstawowej specjalnej, z wyjątkiem szkoły podstawowej specjalnej dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym, stanowiący załącznik nr 1 do rozporządzenia,
- b) szkoły podstawowej specjalnej dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym, stanowiący załącznik nr 2 do rozporządzenia,

¹⁾ Minister Edukacji Narodowej kieruje działem administracji rządowej – oświata i wychowanie, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Edukacji Narodowej (Dz. U. Nr 216, poz. 1591).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 273, poz. 2703 i Nr 281, poz. 2781, z 2005 r. Nr 17, poz. 141, Nr 94, poz. 788, Nr 122, poz. 1020, Nr 131, poz. 1091, Nr 167, poz. 1400 i Nr 249, poz. 2104, z 2006 r. Nr 144, poz. 1043, Nr 208, poz. 1532 i Nr 227, poz. 1658, z 2007 r. Nr 42, poz. 273, Nr 80, poz. 542, Nr 115, poz. 791, Nr 120, poz. 818, Nr 180, poz. 1280 i Nr 181, poz. 1292, z 2008 r. Nr 70, poz. 416, Nr 145, poz. 917, Nr 216, poz. 1370 i Nr 235, poz. 1618, z 2009 r. Nr 6, poz. 33, Nr 31, poz. 206, Nr 56, poz. 458, Nr 157, poz. 1241 i Nr 219, poz. 1705, z 2010 r. Nr 44, poz. 250, Nr 54, poz. 320, Nr 127, poz. 857 i Nr 148, poz. 991 oraz z 2011 r. Nr 106, poz. 622, Nr 112, poz. 654, Nr 139, poz. 814, Nr 149, poz. 887 i Nr 205 poz. 1206.

- c) gimnazjum, w tym gimnazjum specjalnego, z wyjątkiem gimnazjum specjalnego dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym, stanowiący załącznik nr 3 do rozporządzenia,
- d) oddziałów przysposabiających do pracy organizowanych w gimnazjum, w tym gimnazjum specjalnym dla uczniów niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym, stanowiący załącznik nr 4 do rozporządzenia,
- e) gimnazjum specjalnego dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym, stanowiący załącznik nr 5 do rozporządzenia,
- f) zasadniczej szkoły zawodowej, w tym zasadniczej szkoły zawodowej specjalnej dla uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym, stanowiący załącznik nr 6 do rozporządzenia,
- g) liceum ogólnokształcącego, w tym liceum ogólnokształcącego specjalnego dla uczniów w normie intelektualnej: niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym i liceum ogólnokształcącego z oddziałami dwujęzycznymi, w którym prowadzone jest kształcenie w klasie wstępnej, stanowiący załącznik nr 7 do rozporządzenia,
- h) technikum, w tym technikum specjalnego dla uczniów w normie intelektualnej: niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym, stanowiący załącznik nr 8 do rozporządzenia,
- i) szkoły policealnej, w tym szkoły policealnej specjalnej dla uczniów w normie intelektualnej: niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym, stanowiący załącznik nr 9 do rozporządzenia,
- j) szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla

uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, stanowiący załącznik nr 10 do rozporządzenia;

2) dla dorosłych:

- a) gimnazjum, stanowiący załącznik nr 11 do rozporządzenia,
- b) liceum ogólnokształcącego, stanowiący załącznik nr 12 do rozporządzenia,
- d) szkoły policealnej, stanowiący załącznik nr 13 do rozporządzenia.

§ 2. 1. Ramowy plan nauczania określa:

- 1) minimalny wymiar godzin na danym etapie edukacyjnym przeznaczonych na realizację poszczególnych obowiązkowych zajęć edukacyjnych, w toku których odbywa się edukacja wczesnoszkolna, nauczanie przedmiotów, bloków przedmiotowych, o których mowa w § 4 ust. 3, kształcenie zawodowe oraz realizacja godzin z wychowawcą;
- 2) tygodniowy (semestralny) wymiar godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych dla uczniów (słuchaczy) poszczególnych klas na danym etapie edukacyjnym;
- 3) minimalny wymiar godzin zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych na danym etapie edukacyjnym;
- 4) tygodniowy wymiar godzin zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych na danym etapie edukacyjnym;
- 5) wymiar godzin do dyspozycji dyrektora szkoły przeznaczonych na:
 - a) zwiększenie liczby godzin wybranych obowiązkowych zajęć edukacyjnych,
 - b) realizację zajęć organizowanych w ramach udzielanej uczniom w szkole pomocy psychologiczno-pedagogicznej, zgodnie z przepisami w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach, lub realizację zajęć rozwijających

zainteresowania uczniów, z uwzględnieniem art. 42 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674, z późn. zm.³⁾).

2. Ramowy plan nauczania obejmuje także:

- 1) zajęcia religii i etyki, które są realizowane zgodnie z przepisami w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach;
- 2) zajęcia wychowania do życia w rodzinie, które są realizowane zgodnie z przepisami w sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego;
- 3) zajęcia języka mniejszości narodowej, etnicznej lub języka regionalnego, zajęcia z nauki własnej historii i kultury, które są realizowane zgodnie z przepisami w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym;
- 4) zajęcia sportowe w oddziałach i szkołach sportowych oraz szkołach mistrzostwa sportowego, które są realizowane zgodnie z przepisami w sprawie warunków tworzenia, organizacji oraz działania klas i szkół sportowych oraz szkół mistrzostwa sportowego.

3. Zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych nie prowadzi się w szkołach specjalnych zorganizowanych w zakładach opieki zdrowotnej, w tym w zakładach lecznictwa uzdrowiskowego.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 170, poz. 1218 i Nr 220, poz. 1600, z 2007 r. Nr 17, poz. 95, Nr 80, poz. 542, Nr 102, poz. 689, Nr 158, poz. 1103, Nr 176, poz. 1238, Nr 191, poz. 1369 i Nr 247, poz. 1821, z 2008 r. Nr 145, poz. 917 i Nr 227, poz. 1505 oraz z 2009 r. Nr 1, poz. 1, Nr 56, poz. 458, Nr 67, poz. 572, Nr 97, poz. 800, Nr 213, poz. 1650 i Nr 219, poz. 1706 oraz z 2011 r. Nr 149, poz. 887.

§ 3. 1 Organ prowadzący szkołę, na wniosek dyrektora szkoły, może przyznać nie więcej niż 3 godziny tygodniowo dla każdego oddziału (grupy międzyoddziałowej lub grupy międzyklasowej) w danym roku szkolnym, a w przypadku szkół w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich – od 6 do 12 godzin, na:

- 1) okresowe lub roczne zwiększenie liczby godzin wybranych obowiązkowych zajęć edukacyjnych;
- 2) realizację następujących zajęć prowadzonych w ramach zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia uczniów:
 - a) zajęć z języka obcego nowożytnego innego niż język obcy nowożytny nauczany obowiązkowo w szkole;
 - b) zajęć edukacyjnych, dla których nie została ustalona podstawa programowa, lecz program nauczania tych zajęć został włączony do szkolnego zestawu programów nauczania,

zwanych dalej „dodatkowymi zajęciami edukacyjnymi”.

2. Dodatkowe zajęcia edukacyjne dyrektor szkoły może wprowadzić do szkolnego planu nauczania po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej i rady rodziców. W przypadku wprowadzenia dodatkowych zajęć edukacyjnych udział uczniów w tych zajęciach jest obowiązkowy.

§ 4. 1. Na podstawie ramowego planu nauczania dyrektor szkoły ustala szkolny plan nauczania, w którym określa dla poszczególnych klas (semestrów) na danym etapie edukacyjnym tygodniowy (semestralny) wymiar godzin:

- 1) poszczególnych obowiązkowych zajęć edukacyjnych;
- 2) zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych, z zastrzeżeniem § 2 ust. 3;
- 3) dodatkowych zajęć edukacyjnych, jeżeli takie zajęcia są prowadzone.

2. W szkolnym planie nauczania, o którym mowa w ust. 1, należy uwzględnić również wymiar godzin zajęć religii lub etyki, zajęć wychowania do życia w rodzinie,

zajęć języka mniejszości narodowej, etnicznej lub języka regionalnego, zajęć z nauki własnej historii i kultury oraz zajęć sportowych w oddziałach i szkołach sportowych lub w szkołach mistrzostwa sportowego, zgodnie z przepisami, o których mowa w § 2 ust. 2 - jeżeli takie zajęcia są prowadzone.

3. Dla uczniów niepełnosprawnych oraz uczniów szkół w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich można przedłużyć okres nauki na każdym etapie edukacyjnym o jeden rok, zwiększając proporcjonalnie liczbę godzin zajęć edukacyjnych. Decyzję o przedłużeniu uczniowi niepełnosprawnemu okresu nauki podejmuje rada pedagogiczna, po uzyskaniu pozytywnej opinii zespołu nauczycieli i specjalistów, o którym mowa w przepisach w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach, oraz zgody rodziców tego ucznia, nie później niż:

- 1) w przypadku szkoły podstawowej - do końca lutego odpowiednio w klasie III i klasie VI;
- 2) w przypadku gimnazjum oraz szkoły ponadgimnazjalnej - do końca lutego w ostatnim roku nauki odpowiednio gimnazjum lub szkoły ponadgimnazjalnej.

4. W szkolnym planie nauczania dopuszcza się wprowadzenie zestawienia zajęć edukacyjnych w blok przedmiotowy, w ramach którego jest prowadzone zintegrowane nauczanie treści i umiejętności z różnych dziedzin wiedzy, realizowane w toku jednolitych zajęć edukacyjnych, zwany dalej „blokiem przedmiotowym”, pod warunkiem zapewnienia realizacji celów i treści nauczania wynikających z podstawy programowej kształcenia ogólnego oraz zachowania co najmniej minimalnej liczby godzin na danym etapie edukacyjnym przewidzianych dla poszczególnych obowiązkowych zajęć edukacyjnych, określonych w ramowym planie nauczania dla danego typu szkoły.

5. Jeżeli w szkole podstawowej jest organizowane nauczanie w klasach łączonych, zgodnie z przepisami w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół, dyrektor szkoły dostosowuje odpowiednio ramowy plan nauczania, z uwzględnieniem możliwości pełnej realizacji przyjętych programów nauczania.

6. W szkole prowadzącej kształcenie zawodowe szkolny plan nauczania zawiera, oprócz zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego, zajęcia edukacyjne z zakresu kształcenia zawodowego, określone w programach nauczania dla poszczególnych zawodów.

7. W oddziałach szkół prowadzących kształcenie zawodowe na podstawie modułowego programu nauczania dla zawodu, minimalny wymiar godzin na kształcenie zawodowe jest sumą minimalnych wymiarów godzin na kształcenie zawodowe teoretyczne i kształcenie zawodowe praktyczne, określonych w ramowych planach nauczania dla danego typu szkoły.

8. W liceum ogólnokształcącym i technikum przedmioty ujęte w podstawie programowej kształcenia ogólnego w zakresie rozszerzonym oraz przedmioty uzupełniające są realizowane w oddziale, grupie oddziałowej i grupie międzyoddziałowej, a za zgodą organu prowadzącego również w grupie międzyszkolnej.

§ 5. 1. W klasach IV-VI szkoły podstawowej, w gimnazjum, zasadniczej szkole zawodowej, liceum ogólnokształcącym, technikum, i w szkole policealnej podział na grupy jest obowiązkowy:

- 1) na obowiązkowych zajęciach edukacyjnych z zajęć komputerowych, informatyki i technologii informacyjnej - liczba uczniów w grupie oddziałowej lub międzyoddziałowej nie może być wyższa niż 24 i nie może przekraczać liczby stanowisk komputerowych w pracowni komputerowej, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4;
- 2) na obowiązkowych zajęciach edukacyjnych z języków obcych, z tym że przy podziale na grupy należy uwzględnić stopień zaawansowania znajomości języka obcego; zajęcia są prowadzone w grupach oddziałowych, międzyoddziałowych lub międzyklasowych, liczących do 24 uczniów, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4;
- 3) na nie więcej niż połowie obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego, dla których z treści programu nauczania wynika konieczność prowadzenia ćwiczeń, w tym laboratoryjnych - w oddziałach liczących więcej niż 30 uczniów, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4;

- 4) na obowiązkowych zajęciach edukacyjnych z zakresu kształcenia zawodowego, dla których z treści programu nauczania wynika konieczność prowadzenia ćwiczeń, w tym laboratoryjnych - w oddziałach liczących więcej niż 30 uczniów, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4;
- 5) w przypadku realizacji w kształceniu zawodowym modułów, zgodnie z wymogami określonymi w modułowym programie nauczania dla zawodu;
- 6) na zajęciach praktycznej nauki zawodu, zgodnie z przepisami w sprawie praktycznej nauki zawodu;
- 7) na obowiązkowych zajęciach wychowania fizycznego; zajęcia są prowadzone w grupach oddziałowych, międzyoddziałowych lub międzyklasowych liczących do 26 uczniów, a w przypadku oddziałów integracyjnych i oddziałów specjalnych, liczących nie więcej niż liczba uczniów w danym oddziale.

2. W oddziałach specjalnych i oddziałach integracyjnych liczących co najmniej 3 uczniów niepełnosprawnych na zajęciach, o których mowa w ust. 1 pkt 1 – 3, podział na grupy jest obowiązkowy, z tym że grupa oddziałowa, międzyoddziałowa lub międzyklasowa nie może liczyć mniej niż 5 uczniów.

3. W przypadku oddziałów liczących nie więcej uczniów niż wskazano w ust. 1, na zajęciach, o których mowa w ust. 1, podziału na grupy można dokonywać za zgodą organu prowadzącego szkołę.

4. W klasach IV-VI szkoły podstawowej, w gimnazjum i w szkole ponadgimnazjalnej zajęcia wychowania fizycznego, w zależności od realizowanej formy tych zajęć, mogą być prowadzone łącznie albo oddzielnie dla dziewcząt i chłopców.

§ 6. 1. Ramowe plany nauczania określone w załącznikach nr 1-13 do niniejszego rozporządzenia stosuje się począwszy od dnia 1 września 2012 r. odpowiednio w klasach I i IV szkoły podstawowej, klasie I gimnazjum, klasie I szkół ponadgimnazjalnych: zasadniczej szkoły zawodowej dla młodzieży, liceum ogólnokształcącego, technikum dla młodzieży, szkoły policealnej i szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami

sprzężonymi oraz w klasie wstępnej liceum ogólnokształcącego z oddziałami dwujęzycznymi.

2. W pozostałych klasach szkół, o których mowa w ust. 1, do zakończenia danego etapu edukacyjnego, stosuje się dotychczasowe ramowe plany nauczania określone odpowiednio w załącznikach nr 1, 2, 3, 3a, 6a, 6b, 8a, 9 i 10, załączniku nr 12 w części odnoszącej się do technikum dla młodzieży, załączniku nr 13 w części odnoszącej się do zasadniczej szkoły zawodowej dla młodzieży i załącznikach nr 41-43 do rozporządzenia, o którym mowa w § 8.

3. W klasie VI szkoły podstawowej dla dorosłych, do dnia 31 sierpnia 2014 r., stosuje się dotychczasowy ramowy plan nauczania określony w załączniku nr 7 do rozporządzenia, o którym mowa w § 8.

4. W liceum profilowanym, technikum dla dorosłych, w zasadniczej szkole zawodowej dla dorosłych, w uzupełniającym liceum ogólnokształcącym oraz w technikum uzupełniającym, do czasu ich likwidacji, stosuje się dotychczasowe ramowe plany nauczania określone odpowiednio w załączniku nr 11, załączniku nr 12 w części odnoszącej się do technikum dla dorosłych, załączniku nr 13 w części odnoszącej się do zasadniczej szkoły zawodowej dla dorosłych i załącznikach nr 39 i 40 do rozporządzenia, o którym mowa w § 8.

§ 7. 1. W liceach ogólnokształcących z oddziałami dwujęzycznymi, po uzyskaniu zgody organu prowadzącego, może być prowadzone kształcenie w klasie wstępnej o rocznym okresie nauczania.

2. Kształcenie, o którym mowa w ust. 1, może być prowadzone do roku szkolnego 2014/2015 włącznie.

§ 8. Traci moc rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 15, poz. 142 oraz z 2009 r. Nr 54, poz. 442).

§ 9. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 września 2012 r.

Za zgodność pod względem
prawnym i redakcyjnym

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

DYREKTOR
DEPARTAMENTU PRAWNEGO
Joanna Rozwadowska-Skrzeczińska
radca prawny

21.10.11 r.

Uzasadnienie

Wydanie nowego rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej *w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych* jest konieczne z uwagi na kolejny etap wdrażania nowej podstawy programowej kształcenia ogólnego, określonej w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. *w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół* (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17).

Nowa podstawa programowa kształcenia ogólnego dla klas IV–VI szkoły podstawowej i dla szkół ponadgimnazjalnych: zasadniczej szkoły zawodowej, liceum ogólnokształcącego i technikum, zacznie obowiązywać od 1 września 2012 r. i będzie wdrażana sukcesywnie począwszy od klasy IV szkoły podstawowej i klas I wymienionych szkół ponadgimnazjalnych.

Nowa podstawa programowa kształcenia ogólnego dla wymienionych typów szkół zawiera następujące zmiany:

- 1) na II etapie edukacyjnym (klasy IV-VI szkoły podstawowej, z wyjątkiem klas w szkole podstawowej specjalnej dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym) wprowadzono zmiany nazw niektórych obowiązkowych zajęć edukacyjnych: w miejsce techniki – zajęcia techniczne, w miejsce informatyki – zajęcia komputerowe;
- 2) na IV etapie edukacyjnym (szkoły ponadgimnazjalne) również wprowadzono zmiany nazw niektórych obowiązkowych zajęć edukacyjnych: w miejsce technologii informacyjnej – informatyka, w miejsce przysposobienia obronnego – edukacja dla bezpieczeństwa.

Ponadto dla IV etapu edukacyjnego (z wyjątkiem zasadniczej szkoły zawodowej) ustalono następujące przedmioty uzupełniające: historia i społeczeństwo, przyroda, zajęcia artystyczne i ekonomia w praktyce, których prowadzenie w oddziale, grupie oddziałowej lub grupie międzyoddziałowej, a po uzyskaniu zgody organu prowadzącego również w grupie międzyszkolnej, będzie uzależnione od wyboru przedmiotów ujętych w podstawie programowej w zakresie rozszerzonym.

W związku z wdrażaniem nowej podstawy programowej kształcenia ogólnego w klasach IV-VI szkoły podstawowej i w szkołach ponadgimnazjalnych (zasadniczej

szkole zawodowej, liceum ogólnokształcącym i technikum), zmianie muszą ulec ramowe plany nauczania w tych szkołach. Projektowane ramowe plany nauczania zaczną obowiązywać od 1 września 2012 r. w klasie czwartej szkoły podstawowej i klasach pierwszych wymienionych szkół ponadgimnazjalnych, a następnie w kolejnych latach będą wprowadzane do kolejnych klas w tych szkołach. Zatem w okresie przejściowym - trwającym w szkole podstawowej i w wymienionych szkołach ponadgimnazjalnych dwa lata (w technikum trzy lata) - obowiązywać będą dwa ramowe plany nauczania:

- 1) w roku szkolnym 2012/2013 w klasie czwartej szkoły podstawowej i w klasie pierwszej szkół ponadgimnazjalnych (zasadniczej szkole zawodowej, liceum ogólnokształcącym i technikum) obowiązywać będzie nowy ramowy plan nauczania, a w pozostałych klasach tych szkół – dotychczasowy ramowy plan nauczania;
- 2) w roku szkolnym 2013/2014 nowy ramowy plan nauczania będzie obowiązywał w klasie czwartej i piątej szkoły podstawowej oraz w klasie pierwszej i drugiej szkół ponadgimnazjalnych (zasadniczej szkole zawodowej, liceum ogólnokształcącym i technikum), a w pozostałych klasach będzie obowiązywał nadal dotychczasowy ramowy plan nauczania.

W kolejnych latach szkolnych nowe ramowe plany obejmą kolejne klasy tych szkół.

W projekcie (§ 2 ust. 1 pkt 1) zawarto propozycję zdefiniowania „obowiązkowych zajęć edukacyjnych”, do których zalicza się:

- 1) edukację wczesnoszkolną,
- 2) przedmioty nauczania,
- 3) bloki przedmiotowe,
- 4) kształcenie zawodowe,
- 5) godziny z wychowawcą.

W związku z nowym zdefiniowaniem w projekcie rozporządzenia w sprawie ramowych planów nauczania dotychczasowych godzin do dyspozycji dyrektora szkoły innych niż wynikające z art. 42 ust. 2 pkt 2 ustawy – Karta Nauczyciela, finansowanych przez organy prowadzące, konieczna jest zmiana także ramowych planów nauczania dla szkół w zakresie I i III etapu edukacyjnego. Dlatego również

w klasach I–III szkoły podstawowej i w gimnazjum obowiązywać będą w dwuletnim okresie przejściowym dwa ramowe plany nauczania:

- 1) w roku szkolnym 2012/2013 w klasie I szkoły podstawowej i w klasie I gimnazjum obowiązywać będą nowe ramowe plany nauczania, a w klasach II i III tych szkół – dotychczasowe ramowe plany nauczania;
- 2) w roku szkolnym 2013/2014 nowe ramowe plany nauczania obowiązywać będą w klasach I i II szkoły podstawowej i w klasach I i II gimnazjum, a w klasie III tych szkół będą obowiązywać dotychczasowe ramowe plany nauczania.

W projekcie rozporządzenia nie wprowadzono zmian w ramowym planie nauczania dla klasy VI szkoły podstawowej dla dorosłych ponieważ realizacja nowej podstawy programowej rozpocznie się tam od roku szkolnego 2014/2015. Zmiana ramowego planu nauczania w tej szkole zostanie wprowadzona z odpowiednim wyprzedzeniem w drodze nowelizacji rozporządzenia w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych.

Powyższe zmiany wynikają z regulacji zawartej w przepisie przejściowym (§ 6 projektu).

Projekt rozporządzenia nie wprowadza zmian do ramowych planów nauczania liceum profilowanego, zasadniczej szkoły zawodowej dla dorosłych, technikum dla dorosłych, dwuletniego uzupełniającego liceum ogólnokształcącego oraz trzyletniego technikum uzupełniającego, gdyż zgodnie z ustawą z dnia 19 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 205, poz. 1206) szkoły te, poczynając od 1 września 2012 r., będą stopniowo likwidowane lub przekształcane w liceum ogólnokształcące dla dorosłych

Zasadnicza zmiana w ramowym planie nauczania dla klas IV-VI szkoły podstawowej, w tym szkoły podstawowej specjalnej oraz szkół ponadgimnazjalnych, w tym specjalnych szkół ponadgimnazjalnych, polega na tym, że zrezygnowano z określenia tygodniowej liczby godzin w trzy- lub czteroletnim okresie nauczania przeznaczonych na poszczególne obowiązkowe zajęcia edukacyjne. W to miejsce określono minimalną ogólną liczbę godzin przeznaczonych na realizację podstawy

programowej kształcenia ogólnego z poszczególnych obowiązkowych zajęć edukacyjnych w całym cyklu kształcenia. Dyrektor szkoły odpowiada za to, aby łączne sumy godzin zajęć z danego przedmiotu w ciągu trzech lat (w przypadku technikum - czterech lat kształcenia) były nie mniejsze niż wymienione w ramowym planie nauczania, a efekty kształcenia określone w podstawie programowej zostały osiągnięte. Jest to kontynuacja zmian wprowadzonych w roku 2009 w ramowych planach nauczania dla klas I-III szkoły podstawowej i dla gimnazjum.

Minimalna ogólna liczba godzin przeznaczona na poszczególne obowiązkowe zajęcia edukacyjne w szkole podstawowej, gimnazjum, zasadniczej szkole zawodowej, klasie wstępnej liceum ogólnokształcącego z oddziałami dwujęzycznymi i szkole policealnej została obliczona na 32-tygodniowe lata szkolne, a w pozostałych szkołach ponadgimnazjalnych na 30-tygodniowe lata szkolne (roczne zajęcia w najwyższych programowo klasach tych szkół kończą się 6 – 7 tygodni wcześniej niż w pozostałych klasach), będące wystarczającym czasem na realizację programów nauczania. W każdym roku szkolnym jest ok. 35 - 36 tygodni nauki. Te pozostałe 3-4 tygodnie nauki, dyrektor szkoły będzie przeznaczał na kontynuowanie obowiązkowych zajęć edukacyjnych realizowanych w systemie klasowo-lekcyjnym bądź w innej formie.

Ramowe plany nauczania zostały skonstruowane łącznie dla szkół ogólnodostępnych i szkół specjalnych dla dzieci i młodzieży (z wyjątkiem szkół specjalnych dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym, dla których nie zmieniła się podstawa programowa kształcenia ogólnego). Jest to konsekwencja zmian wprowadzonych w ramowych planach nauczania w 2009 r. dla klas I-III szkoły podstawowej i gimnazjum.

Ramowe plany nauczania określają:

- minimalny wymiar godzin na danym etapie edukacyjnym przeznaczonych na realizację poszczególnych obowiązkowych zajęć edukacyjnych, w toku których odbywa się edukacja wczesnoszkolna, nauczanie przedmiotów, bloków przedmiotowych, o których mowa w § 4 ust. 3 projektu rozporządzenia, kształcenie zawodowe oraz realizacja godzin z wychowawcą;

- tygodniowy (semestralny) wymiar godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych dla uczniów (słuchaczy) poszczególnych klas (semestrów) na danym etapie edukacyjnym;
- minimalny wymiar godzin zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych na danym etapie edukacyjnym;
- tygodniowy wymiar godzin zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych na danym etapie edukacyjnym;
- wymiar godzin do dyspozycji dyrektora szkoły przeznaczonych na zwiększenie liczby godzin wybranych obowiązkowych zajęć edukacyjnych;
- wymiar godzin do dyspozycji dyrektora szkoły, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 Karty Nauczyciela.

Wymiar godzin zajęć rewalidacyjnych w cyklu kształcenia dla uczniów niepełnosprawnych dotyczy zajęć zarówno w oddziałach specjalnych jak i w pozostałych oddziałach. Minimalna liczba godzin zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych w pozostałych oddziałach nie była dotychczas określona i w związku z tym była różna w tych oddziałach w zależności od typu szkoły. W projekcie rozporządzenia dla uczniów niepełnosprawnych uczęszczających do szkoły ogólnodostępnej, oddziału integracyjnego w szkole ogólnodostępnej lub szkoły integracyjnej przewidziano zajęcia rewalidacyjne w wymiarze co najmniej 6 godzin tygodniowo w trzyletnim cyklu kształcenia i 8 godzin tygodniowo w czteroletnim cyklu kształcenia (technikum).

Nowe ramowe plany nauczania obejmują ponadto:

- 1) zajęcia religii i etyki, które są realizowane zgodnie z przepisami w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach;
- 2) zajęcia wychowania do życia w rodzinie, które są realizowane zgodnie z przepisami w sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego;

3) zajęcia języka mniejszości narodowej i etnicznej lub języka regionalnego oraz zajęcia z nauki własnej historii i kultury, których wymiar, przewidziany dotychczas w rozporządzeniu w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych, określi zmienione rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym;

4) zajęcia sportowe w oddziałach i szkołach sportowych oraz szkołach mistrzostwa sportowego, które są realizowane zgodnie z przepisami w sprawie warunków tworzenia, organizacji oraz działania klas i szkół sportowych oraz szkół mistrzostwa sportowego.

Art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy o systemie oświaty stanowi, że szkołą publiczną jest szkoła, która zapewnia bezpłatne nauczanie w zakresie ramowych planów nauczania. W związku z tym unormowaniem ustawowym, konieczne jest przyjęcie zasady, że ramowy plan nauczania obejmuje również zajęcia wymienione powyżej w pkt 1-4 (§ 2 ust. 2 projektu rozporządzenia), dla których wymiar godzin finansowanych przez organy prowadzące będzie kompleksowo uregulowany w ww. rozporządzeniach.

Zgodnie z § 4 ust. 1 projektu rozporządzenia, tak jak dotychczas, na podstawie ramowego planu nauczania dyrektor szkoły będzie ustalać szkolny plan nauczania, w którym:

1) tygodniowy (semestralny) wymiar godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych dla poszczególnych klas (semestrów) na danym etapie edukacyjnym, a także zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych, będzie zgodny z wymiarem godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych określonym dla danej klasy w ramowym planie nauczania dla danego typu szkoły;

2) określi tygodniowy wymiar godzin:

a) dodatkowych zajęć edukacyjnych,

b) zajęć religii lub etyki,

- c) zajęć wychowania do życia w rodzinie,
- d) zajęć języka mniejszości narodowej, etnicznej lub języka regionalnego oraz zajęć z nauki własnej historii i kultury,
- f) zajęć sportowych w oddziałach i szkołach sportowych lub w szkołach mistrzostwa sportowego,

jeżeli takie zajęcia będą prowadzone.

§ 3 ust. 1 projektu rozporządzenia gwarantuje możliwość przyznania przez organ prowadzący, na wniosek dyrektora szkoły, każdemu oddziałowi (grupie międzyoddziałowej lub międzyklasowej) w danym roku szkolnym dodatkowej tygodniowej liczby godzin (nie więcej niż 3 godziny tygodniowo, a w szkołach w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich od 6 do 12 godzin tygodniowo) na:

- 1) okresowe lub roczne zwiększenia liczby godzin wybranych obowiązkowych zajęć edukacyjnych;
- 2) realizację następujących zajęć prowadzonych w ramach zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia uczniów:
 - a) zajęć z dodatkowego języka obcego nowożytnego;
 - b) zajęć edukacyjnych, dla których nie została ustalona podstawa programowa, lecz program nauczania tych zajęć został włączony do szkolnego zestawu programów nauczania,

zwanych „dodatkowymi zajęciami edukacyjnymi”.

Zmianie uległy także przepisy dotyczące przedłużania okresu nauki uczniom niepełnosprawnym oraz uczniom szkół w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich. Dotychczasowe przepisy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 15, poz. 142, z późn. zm.) pozwalały na przedłużanie okresu nauki uczniom niepełnosprawnym co najmniej o jeden rok na każdym etapie edukacyjnym, jednocześnie nie stawiając ograniczeń jeśli chodzi o wiek uczniów.

Natomiast kształcenie dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym w szkołach, zgodnie z przepisami rozporządzeń Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 stycznia 2005 r. w sprawie:

- *warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych (Dz. U. Nr 19, poz.167), oraz*
- *warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach (Dz. U. Nr 19, poz. 166),*

mogło być prowadzone nie dłużej niż do ukończenia przez ucznia odpowiednio:

- 1) 18. roku życia - w przypadku szkoły podstawowej;
- 2) 21. roku życia - w przypadku gimnazjum;
- 3) 24. roku życia - w przypadku szkoły ponadgimnazjalnej.

Dotychczasowe praktyki szkół, w niektórych przypadkach nawet kilkakrotnie wydłużających uczniom okres nauki w danej szkole powodowały, że uczniowie ci ze względu na wiek często nie mogli kontynuować nauki na kolejnym etapie edukacyjnym w szkołach dla młodzieży i byli zmuszeni uczęszczać do szkół dla dorosłych.

Zmiany przepisów wymienionych rozporządzeń zostały wprowadzone rozporządzeniami Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie:

- *warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach (Dz. U. Nr 228, poz. 1489) oraz*
 - *warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych (Dz. U. Nr 228, poz. 1490).*
- Zgodnie z wymienionymi rozporządzeniami kształcenie uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym może

być prowadzone do końca roku szkolnego w tym roku kalendarzowym, w którym uczeń kończy 23 rok życia. Stąd konieczna stała się zmiana przepisów rozporządzenia w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych.

Zaproponowana w § 4 ust. 2 zmiana umożliwi przedłużenie okresu nauki o jeden rok, przy proporcjonalnym zwiększeniu liczby godzin zajęć edukacyjnych uczniom niepełnosprawnym oraz uczniom szkół w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich. Decyzję w tej sprawie podejmie rada pedagogiczna, po uzgodnieniu z rodzicami ucznia i po uzyskaniu pozytywnej opinii zespołu nauczycieli i specjalistów (o którym mowa w przepisach w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach), nie później niż do końca lutego w ostatnim roku nauki w danym typie szkoły. Proponowane rozwiązanie pozwoli dostosować realizację treści podstawy programowej kształcenia ogólnego do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych danego ucznia.

Jednocześnie zmiana ta jest związana ze zmianami wprowadzonymi w art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 56, poz. 458), który wejdzie w życie 1 września 2012 r. Przepis ten stanowi, że wychowaniem przedszkolnym obejmuje się dzieci od początku roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 3 lata, do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 6 lat. Wychowanie przedszkolne jest realizowane w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz w innych formach wychowania przedszkolnego. Natomiast w przypadku dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, wychowaniem przedszkolnym może być objęte dziecko w wieku powyżej 6 lat, nie dłużej jednak niż do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 8 lat. Zatem obowiązek szkolny tych dzieci może być odroczony do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 8 lat (zgodnie z art. 14 ust. 1a ustawy o systemie oświaty w brzmieniu obowiązującym od 1 września 2012 r.). Natomiast przepis art. 14 ust. 1a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, w brzmieniu obowiązującym do 31 sierpnia 2012 r., dopuszcza obejmowanie wychowaniem przedszkolnym dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego w wieku powyżej 6 lat, nie dłużej jednak niż do końca roku szkolnego w tym roku

kalendarzowym, w którym dziecko kończy 10 lat. W konsekwencji obowiązek szkolny tych dzieci może być odroczone do końca roku szkolnego tego roku kalendarzowego, w którym dziecko kończy 10 lat.

Reasumując - na skutek wejścia w życie ustawy z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw, doszło do obniżenia o 1 rok wieku rozpoczynania obowiązku szkolnego oraz skrócenia o 2 lata okresu odraczania spełniania obowiązku szkolnego wobec dzieci niepełnosprawnych, co w konsekwencji spowodowało znaczne dysproporcje wiekowe między uczniami niepełnosprawnymi kształcącymi się na tym samym etapie edukacyjnym w różnych typach szkół. W danym typie szkoły, na tym samym etapie edukacyjnym, mogą bowiem kształcić się zarówno uczniowie niepełnosprawni, którym odroczone rozpoczęcie spełniania obowiązku szkolnego przez okres jednego roku, dwóch lub trzech lat, jak i uczniowie, którzy rozpoczęli naukę bez korzystania z tej możliwości.

W celu zniwelowania tych różnic między uczniami kształcącymi się w tej samej szkole, na mocy wymienionych rozporządzeń obniżono górną granicę wieku kształcenia uczniów w szkołach i tym samym zasadne jest dokonanie zmian w niniejszym projekcie rozporządzenia (§ 4 ust. 3 projektu rozporządzenia).

W projekcie zachowano możliwość zestawiania zajęć w blok przedmiotowy na dotychczas obowiązujących zasadach (§ 4 ust. 4 projektu rozporządzenia).

Unormowanie zawarte w § 4 ust. 6 projektu uzasadnione jest potrzebą uporządkowania sposobu udokumentowania przebiegu nauczania w zakresie kształcenia zawodowego. Zgodnie z tym przepisem, w zasadniczej szkole zawodowej, liceum profilowanym, technikum, technikum uzupełniającym i szkole policealnej, szkolny plan nauczania - oprócz zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego - zawiera odpowiednio zajęcia edukacyjne z zakresu kształcenia ogólnozawodowego, określone w programach nauczania dla poszczególnych profili, albo zajęcia edukacyjne z zakresu kształcenia zawodowego, określone w programach nauczania dla poszczególnych zawodów. W przeciwieństwie do podstawy programowej kształcenia ogólnego, podstawa programowa kształcenia w zawodach nie zawiera nazw poszczególnych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia zawodowego. Przeporządkowanie treści nauczania opisanych w formie oczekiwanych efektów kształcenia do nazw zajęć

edukacyjnych następuje w programie nauczania dopuszczonym do użytku szkolnego przez dyrektora szkoły. Nazwy zajęć edukacyjnych powinny być zawarte w szkolnym planie nauczania, w przeciwnym razie może pojawić się problem z właściwym wypełnieniem dokumentacji przebiegu nauczania, a w konsekwencji – właściwym wypełnieniem świadectwa ukończenia szkoły, na którym nie ma nazwy zawodu. Powyższy problem może wystąpić w szczególności w klasach wielozawodowych, w których kształcą się młodociani pracownicy doksztalający się w ośrodkach doksztalania i doskonalenia zawodowego oraz u pracodawców, którzy przyjmują ich do pracy. Młodociani pracownicy są jednocześnie uczniami zasadniczej szkoły zawodowej kształcącej w zawodach wpisanych do klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego. Po ukończeniu szkoły otrzymują oni świadectwa, na których powinny być wyszczególnione obowiązkowe zajęcia edukacyjne również z zakresu kształcenia zawodowego.

Proponuje się również przyjęcie zasady, że w oddziałach szkół realizujących w kształceniu zawodowym moduły, minimalny wymiar godzin na kształcenie zawodowe jest sumą minimalnych wymiarów godzin na kształcenie zawodowe teoretyczne i kształcenie zawodowe praktyczne, określonych w odpowiednich ramowych planach nauczania (§ 4 ust. 7 projektu rozporządzenia). Przyjęcie tej zasady wynika z tego, iż w procesie kształcenia prowadzonym w oparciu o przedmiotowy program nauczania zawodu, realizowane są przedmioty teoretyczne i praktyczne. Określenie minimalnych wymiarów godzin na kształcenie zawodowe teoretyczne i kształcenie zawodowe praktyczne, niezbędnych do podjęcia pracy zawodowej. Natomiast idea programów nauczania o strukturze modułowej bazuje na pełnej integracji teorii z praktyką w każdym z modułów. Nauczyciel wyjaśnia dane zagadnienie, a uczniowie, bezpośrednio po wykładzie, pod kierunkiem tego nauczyciela, rozwiązują zadania, przeprowadzają ćwiczenia, badania, sporządzają szkice lub rysunki lub też wykonują produkt materialny czy przygotowują usługę z wykorzystaniem nabytej wiedzy. W oddziałach, które w kształceniu zawodowym realizują moduły, podział minimalnego wymiaru godzin na kształcenie zawodowe teoretyczne i praktyczne jest niezasadny.

W projekcie rozporządzenia nie zmieniono zasad podziału na grupy na niektórych obowiązkowych zajęciach z wyjątkiem obowiązkowych zajęć komputerowych w klasach IV-VI szkoły podstawowej, zajęć informatyki i technologii informacyjnej.

Wymienione zajęcia w dalszym ciągu mogą się odbywać w grupach oddziałowych lub międzyoddziałowych, w których liczba uczniów nie może być wyższa niż 24 i nie może przekraczać liczby stanowisk komputerowych w pracowni komputerowej (§ 5 ust. 1 pkt 1).

Projekt nie zawiera odrębnego ramowego planu nauczania liceum ogólnokształcącego z oddziałami dwujęzycznymi i klasą wstępną, w którym obowiązywał czteroletni cykl kształcenia. W klasie wstępnej ok. 65% czasu przeznaczano na nauczanie języka obcego nowożytnego, który w kolejnych klasach był drugim językiem nauczania.

Możliwość tworzenia klasy wstępnej w liceum ogólnokształcącym z oddziałami dwujęzycznymi wprowadzono po raz pierwszy w roku szkolnym 1992/1993. W tym czasie obowiązkowa nauka języka zachodnioeuropejskiego prowadzona była w klasach V – VII ośmioletniej szkoły podstawowej (na naukę tego języka przeznaczonych było 8 godzin tygodniowo w czteroletnim okresie nauczania – na ogół po 2 godziny tygodniowo w klasach V –VIII) oraz w klasach I – III liceum ogólnokształcącego (na naukę dwóch języków obcych w oddziale dwujęzycznym przeznaczonych było 22 godziny tygodniowo w czteroletnim okresie nauczania, w tym 14 – 16 godzin na język obcy, który był drugim językiem nauczania).

W związku z tym w warunkach, w których do oddziału dwujęzycznego w liceum ogólnokształcącym rekrutowani byli absolwenci szkoły podstawowej po 4 latach nauki języka obcego, w pełni uzasadniona była możliwość tworzenia klasy wstępnej w liceum ogólnokształcącym z oddziałami dwujęzycznymi.

W wyniku zamian wprowadzonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego od roku szkolnego 2008/2009 język obcy nowożytny jest obowiązkowo nauczany już od klasy I szkoły podstawowej (6 lat). Od roku szkolnego 2009/2010 w gimnazjum obowiązuje nauka dwóch języków obcych nowożytnych (nauczanie jednego z tych języków powinno być kontynuacją nauczania tego języka ze szkoły podstawowej) z możliwością tworzenia oddziałów dwujęzycznych, w których na drugi język nauczania przewiduje się dodatkową liczbę godzin (6 godzin tygodniowo w 3 letnim cyklu kształcenia).

Ponadto nowy ramowy plan nauczania dla liceów ogólnokształcących przewiduje nie mniejszą niż dotychczas liczbę godzin przeznaczonych na nauczanie dwóch języków

obcych nowożytnych i dodatkową liczbę godzin na drugi język nauczania. W dotychczasowym ramowym planie nauczania przewidziano 15 godzin tygodniowo w trzyletnim okresie nauczania na naukę dwóch języków obcych oraz 9 godzin tygodniowo w trzyletnim okresie nauczania na język obcy będący drugim językiem nauczania.

Jak z tego wynika, do oddziału dwujęzycznego w liceum ogólnokształcącym przyjmowani będą uczniowie, którzy mieli obowiązkową naukę jednego języka obcego nowożytnego przez 9 lat i drugiego języka obcego nowożytnego nauczanego przez co najmniej 3 lata.

W konsekwencji zorganizowanie nauczania dwujęzycznego w języku obcym nowożytnym w szkołach ponadgimnazjalnych powinno być poprzedzone zorganizowaniem nauczania dwujęzycznego w danym języku w wybranych gimnazjach, a potrzeba organizowania klasy wstępnej i związanego z tym wydłużania nauki nie jest obecnie uzasadniona.

Mając na uwadze zapewnienie niezbędnego czasu na zorganizowanie w wybranych gimnazjach nauczania dwujęzycznego w języku obcym nowożytnym rzadziej wybieranym, projekt w §7 przewiduje dla liceów ogólnokształcących z oddziałami dwujęzycznymi możliwość prowadzenia nauczania w klasie wstępnej do roku szkolnego 2014/2015 włącznie. Warunkiem zorganizowania nauczania w takiej klasie będzie uzyskanie zgody organu prowadzącego.

Projekt nie zawiera również ramowego planu nauczania dla szkoły policealnej na podbudowie liceum profilowanego, tak młodzieżowej, jak i dla dorosłych, gdyż absolwenci liceów profilowanych będą mogli zdobywać konkretne umiejętności zawodowe na kwalifikacyjnych kursach zawodowych lub w szkole policealnej, zgodnie z cyklem kształcenia dla danego zawodu określonym w klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego.

W projekcie rozporządzenia proponuje się wprowadzić zasadnicze zmiany w ramowych planach nauczania dla szkół ponadgimnazjalnych, w których wdrażanie nowej podstawy programowej rozpocznie się 1 września 2012 r.

Zgodnie z nową podstawą programową w tych typach szkół (z wyjątkiem zasadniczej szkoły zawodowej i szkoły policealnej) przedmioty obowiązkowe mogą być nauczane w zakresie podstawowym lub w zakresie rozszerzonym:

1) tylko w zakresie podstawowym – przedmioty: wiedza o kulturze, podstawy przedsiębiorczości, wychowanie fizyczne i edukacja dla bezpieczeństwa;

2) w zakresie podstawowym i w zakresie rozszerzonym:

- a) język polski, język obcy nowożytny na poziomie IV.1p. (poziom zbliżony do poziomu B1 w skali globalnej biegłości językowej według „Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment – Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie – w przypadku uczniów kontynuujących naukę danego języka obcego nowożytnego prowadzona w zakresie podstawowym) lub na poziomie IV.1.r. (poziom zbliżony do poziomu B2 w skali globalnej biegłości językowej, o której mowa wyżej – w przypadku uczniów kontynuujących naukę danego języka obcego nowożytnego prowadzona w zakresie rozszerzonym) , język mniejszości narodowej lub etnicznej, język regionalny, matematyka; uczeń realizuje zakres podstawowy albo zakres rozszerzony (wymagania szczegółowe dla zakresu rozszerzonego obejmują także wszystkie wymagania szczegółowe dla zakresu podstawowego);
- b) historia, wiedza o społeczeństwie, geografia, biologia, chemia, fizyka, informatyka; uczeń obowiązkowo realizuje zakres podstawowy (zakres rozszerzony stanowi kontynuację nauczania danego przedmiotu w zakresie podstawowym).

3) tylko w zakresie rozszerzonym – przedmioty: historia muzyki, historia sztuki, język łaciński i kultura antyczna, filozofia.

Szkoła ma obowiązek zadbać o wszechstronny rozwój każdego ucznia i dlatego dla uczniów, którzy wybiorą kształcenie w zakresie rozszerzonym z przedmiotów matematyczno-przyrodniczych, został przewidziany dodatkowy przedmiot uzupełniający *historia i społeczeństwo*, którego realizacja ma za zadanie poszerzyć wiedzę uczniów w zakresie nauk humanistycznych oraz ukształtować w nich postawy obywatelskie. Natomiast dla uczniów, którzy wybiorą kształcenie w zakresie rozszerzonym z przedmiotów humanistycznych został przewidziany dodatkowy

przedmiot uzupełniający *przyroda*, którego realizacja ma za zadanie poszerzyć ich wiedzę w zakresie nauk matematyczno-przyrodniczych.

Na gruncie nowej podstawy programowej kształcenia ogólnego przyjęto zasadę, że obowiązkowe przedmioty ogólnokształcące ujęte w podstawie programowej w zakresie podstawowym (z wyjątkiem języka polskiego, języka obcego nowożytnego, języka mniejszości narodowej lub etnicznej, języka regionalnego, matematyki i wychowania fizycznego) będą realizowane w klasie I liceum ogólnokształcącego (a w liceum ogólnokształcącym dla dorosłych – w dwóch pierwszych semestrach), lub w klasach I i II technikum (a w technikum dla dorosłych – w czterech pierwszych semestrach). Realizacja tej zasady pozwoli m.in. na uniknięcie występującej obecnie konieczności uzupełniania przez uczniów braków programowych przy zmianie szkoły w trakcie IV etapu edukacyjnego.

Kierując się wymienionymi wyżej ustaleniami zawartymi w nowej podstawie programowej kształcenia ogólnego proponuje się następujące rozwiązania w odniesieniu do poszczególnych typów szkół:

W liceum ogólnokształcącym uczeń będzie miał obowiązek wyboru od 2 do 4 przedmiotów, a słuchacz liceum ogólnokształcącego - 2 przedmiotów, spośród proponowanych przez szkołę przedmiotów ujętych w podstawie programowej w zakresie rozszerzonym, przy czym co najmniej jednym z tych przedmiotów musi być: *historia, biologia, geografia, fizyka* lub *chemia*.

Uczeń (słuchacz) z oddziału (grupy oddziałowej, międzyoddziałowej lub międzyszkolnej), w którym nie jest nauczany w zakresie rozszerzonym przedmiot *historia*, będzie obowiązany uczęszczać dodatkowo na przedmiot uzupełniający *historia i społeczeństwo*.

Uczeń (słuchacz) z oddziału (grupy oddziałowej, międzyoddziałowej lub międzyszkolnej), w którym nie jest nauczany jeden z następujących przedmiotów: *biologia, geografia, fizyka, chemia*, będzie obowiązany uczęszczać dodatkowo na przedmiot uzupełniający *przyroda*.

Każdy uczeń i słuchacz liceum ogólnokształcącego ma określoną w cyklu kształcenia tygodniową (semestralną) liczbą godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych (w tym godziny na przedmioty realizowane w zakresie rozszerzonym i przedmioty uzupełniające).

W technikum uczeń będzie miał obowiązek wyboru 2 przedmiotów, spośród proponowanych przez szkołę przedmiotów ujętych w podstawie programowej w zakresie rozszerzonym, związanych z kształceniem w określonym zawodzie. Jednym z tych przedmiotów powinna być: *matematyka, biologia, geografia, fizyka* lub *chemia*. Uczeń technikum będzie obowiązany uczęszczać na przedmiot uzupełniający *historia i społeczeństwo*.

Projekt rozporządzenia w § 4 ust. 7 przewiduje możliwość realizacji przedmiotów ujętych w podstawie programowej w zakresie rozszerzonym i przedmiotów uzupełniających w oddziałach, grupach oddziałowych, grupach międzyoddziałowych, a po uzyskaniu zgody organu prowadzącego również w grupach międzyszkolnych. Ta ostatnia możliwość będzie miała zastosowanie zwłaszcza w odniesieniu do szkół wchodzących w skład zespołów szkół.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414 oraz z 2009 r. Nr 42, poz. 337) projekt rozporządzenia zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej Ministerstwa Edukacji Narodowej (www.men.gov.pl).

Rozporządzenie nie zawiera przepisów technicznych, w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597), w związku z tym, nie podlega notyfikacji.

Przedmiot regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Ocena skutków regulacji (OSR)

1. Podmioty, na które oddziałuje projektowana regulacja

Projekt rozporządzenia dotyczy uczniów, słuchaczy, dyrektorów szkół, nauczycieli, rodziców, organów prowadzących szkoły i organów sprawujących nadzór pedagogiczny.

2. Konsultacje społeczne

Projekt rozporządzenia został przekazany do zaopiniowania następującym związkom zawodowym i partnerom społecznym:

1. Chrześcijańskiemu Związkowi Zawodowemu „Solidarność im. ks. Jerzego Popiełuszki”,
2. Zarządowi Głównemu Związku Nauczycielstwa Polskiego,
3. Sekcji Krajowej Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”,
4. Komisji Krajowej Wolnego Związku Zawodowego „Sierpień 80”,
5. Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”,
6. Zarządowi Krajowego Związku Zawodowego Nauczycieli Średnich Szkół Leśnych w Polsce,
7. Związkowi Zawodowemu Pracowników Oświaty i Wychowania „Oświata”,
8. Krajowej Sekcji Oświaty NSZZ „Solidarność 80”,
9. Niezależnemu Samorządnemu Związkowi Zawodowemu Pracowników Schronisk dla Nieletnich i Zakładów Poprawczych,
10. Związkowi Zawodowemu „Rada Poradnictwa”,
11. Sekretariatowi Konferencji Episkopatu Polski,
12. Polskiej Radzie Ekumenicznej,
13. Radzie Szkół Katolickich,
14. Społecznemu Towarzystwu Oświatowemu,
15. Krajowemu Forum Oświaty Niepublicznej,
16. Rzecznikowi Praw Dziecka,
17. Krajowemu Porozumieniu Rodziców i Rad Rodziców,

18. Ogólnopolskiemu Stowarzyszeniu Kadry Kierowniczej Oświaty,
19. Konfederacji Stowarzyszeń Nauczycielskich,
20. Stowarzyszeniu Dyrektorów Szkół Średnich,
21. Polskiemu Stowarzyszeniu Dyrektorów Szkół,
22. Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność 80”,
23. Forum Związków Zawodowych,
24. Polskiej Izbie Książki

Projekt został przekazany do zaopiniowania również Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego oraz Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego na posiedzeniu w dniu 29 czerwca 2011 r. przyjęła projekt po jego pozytywnym zaopiniowaniu przez Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu KWRiST w dniu 21 czerwca 2011r.

Spośród ww. związków zawodowych i partnerów społecznych uwagi do projektu rozporządzenia zostały zgłoszone przez :

- Zarząd Główny Związku Nauczycielstwa Polskiego,
- Sekcja Krajowa Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”,
- Rzecznik Praw Dziecka,
- Sekretariat Konferencji Episkopatu Polski z Radą Szkół Katolickich,
- Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kadry Kierowniczej Oświaty.

Zarząd Główny Związku Nauczycielstwa Polskiego

W odniesieniu do zmiany polegającej na odejściu od określania liczby godzin przeznaczonych tygodniowo w cyklu kształcenia na poszczególne obowiązkowe zajęcia edukacyjne i zastąpienia ich minimalną ogólną liczbą godzin przeznaczonych na realizację podstawy programowej z poszczególnych obowiązkowych zajęć edukacyjnych w całym cyklu kształcenia, sprzeciw Związku budzi samo **przyjęte rozwiązanie określania łącznego (nie tygodniowego) minimum godzinowego**, jak i **projektowana liczba godzin stanowiących to minimum** dla poszczególnych zajęć.

Określone w projekcie rozporządzenia minima godzinowe obowiązkowych zajęć edukacyjnych, po przeliczeniu na tygodnie zajęć, przynoszą znaczną redukcję rzeczywistego godzinowego wymiaru zajęć w szkole. Tymczasem, dla zatwierdzających arkusze organizacyjne szkół organów prowadzących, mogą stać się one nieprzekraczalnym limitem godzin finansowanych z budżetu. Stanowi to realne zagrożenie szkodliwym dla jakości pracy szkół zmniejszeniem wymiaru obowiązkowych zajęć edukacyjnych.

Ponadto przyjęty w projekcie łączny sposób normowania godzin zajęć edukacyjnych – jako niespójny z ustawowym tygodniowym limitowaniem czasu pracy nauczyciela - rodzić będzie liczne problemy związane z organizacją zajęć oraz określeniem wymiaru zatrudnienia nauczyciela w szkole. Należy zwrócić uwagę, że poza uzasadnieniem do projektu rozporządzenia, w samym projektowanym akcie nie określa się algorytmu przeliczania wskazanych minimów godzinowych na rzeczywisty wymiar tygodniowy tych zajęć dla ucznia i nauczyciela. W naszej opinii, spowoduje to dowolność interpretacji i stosowania minimów w praktyce organizacyjnej szkół, a także stworzy niebezpieczeństwo potraktowania minimów jako podstawy do ograniczenia zatrudnienia nauczycieli (przy założeniu, że rok szkolny trwa 35 tygodni - potraktowanie wskazanego w rozporządzeniu minimum jako wiążącej normy wymiarowej prowadzi będzie do daleko idącej redukcji tygodniowego wymiaru godzin zarówno dla ucznia, jak i dla nauczyciela).

Wobec powyższego postulujemy **zwiększenie wymiarów minimalnej ogólnej liczby godzin** przeznaczonych na realizację podstawy programowej z poszczególnych obowiązkowych zajęć edukacyjnych w całym cyklu kształcenia oraz **określenie w rozporządzeniu obowiązującego algorytmu przeliczania** ogólnej liczby godzin na wymiary tygodniowe dla ucznia i nauczyciela.

Związek Nauczycielstwa Polskiego opowiada się także przeciwko zmianom **ograniczającym dysponowanie godzinami dyrektorskimi** w szkołach oraz zmianom **ściśle limitującym liczbę godzin zajęć dla uczniów w poszczególnych klasach** danego etapu edukacyjnego.

W kontekście deklarowanej przez Ministerstwo autonomii dyrektorów szkół, regulacje te są zupełnie niezrozumiałe i sprzeczne z założeniem, że to szkoła najlepiej wie, jaki sposób organizacji zajęć służy efektywności nauczania i wychowania.

W opinii środowiska oświatowego, niekorzystne dla efektywności pracy szkół jest pozbawienie dyrektora możliwości zwiększania wymiaru obowiązkowych zajęć edukacyjnych z dotychczasowych godzin do dyspozycji dyrektora. Problem dotyczy w szczególności wymiaru godzin matematyki w szkołach podstawowych, w których powszechną praktyką wynikającą z realnych potrzeb uczniów było zwiększanie tego wymiaru godzinami dyrektorskimi. Projektowana regulacja – pozbawiająca dyrektorów takiej możliwości – stoi w sprzeczności z postulatem podnoszenia efektywności tej, tak ważnej zwłaszcza w kontekście obowiązkowej matury z matematyki, dziedziny szkolnej edukacji.

W opinii praktyków – dyrektorów szkół – martwym zapisem projektowanej regulacji pozostanie możliwość zwiększania wymiaru godzin w szkołach za zgodą organu prowadzącego. Takiemu założeniu przeczy praktyka organów prowadzących, które dążą do minimalizacji kosztów utrzymania prowadzonych przez siebie szkół.

W konsekwencji wymiar godzin do dyspozycji dyrektora szkoły w danym roku szkolnym, wynikający z liczby nauczycieli zatrudnionych w szkole, okazać się może dalece niewystarczający już dla samej realizacji zajęć organizowanych w ramach udzielanej uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej, zgodnie z przepisami w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach oraz zajęć rozwijających zainteresowania uczniów.

Zaspokajanie tych potrzeb edukacyjnych uczniów, w opinii Związku, będzie poważnie utrudnione w sytuacji gdy **organy prowadzące** nie zostaną **zobligowane przepisami** do przyznania dodatkowej liczby godzin do dyspozycji dyrektora szkoły, w wymiarze niezbędnym do właściwego zorganizowania tych zajęć. Ponadto dyrektor szkoły powinien dysponować dodatkowymi **godzinami na uzupełnienie tych obowiązkowych zajęć edukacyjnych**, których efektywna realizacja jest w szkole zagrożona.

Wprowadzenie nowych planów nauczania w szkołach, zgodnych z nową podstawą programową kształcenia ogólnego, stanowi **wielkie wyzwanie organizacyjne** dla szkół.

Problemy dotyczyć mogą zwłaszcza organizacji zajęć fakultatywnych, a także doboru i organizacji zajęć z przedmiotów rozszerzonych w grupach międzyoddziałowych i międzyklasowych w szkołach ponadgimnazjalnych. Nie wszędzie będzie to możliwe w tym samym stopniu (ograniczenia w swobodnym wyborze przedmiotów

preferowanych przez uczniów wystąpią np. w małych jednooddziałowych placówkach).

Trudnym zadaniem będzie także realizacja minimów godzinowych określonych dla poszczególnych przedmiotów w szkołach, w których zatrudnieni są pojedynczy specjaliści do określonego rodzaju zajęć (w sytuacji nieobecności spowodowanej ich chorobą i przy niemożności zorganizowania zastępstwa innego specjalisty).

Utrudniona będzie też organizacja zajęć w grupach z podziałem na różne przedmioty - z powodu różnych limitów liczebnościowych uprawniających do podziału oddziału na grupy (np. na zajęciach językowych liczba uprawniająca do podziału na grupy wynosi 25 osób, na zajęciach wychowania fizycznego 27 osób, zaś na zajęciach laboratoryjnych i ćwiczeniowych 31 osób).

W konsekwencji, wprowadzane zmiany mogą niekorzystnie wpłynąć na równość szans edukacyjnych w publicznych szkołach o różnym poziomie zorganizowania.

Ponadto, zdaniem Związku Nauczycielstwa Polskiego, projektowane zmiany przed ich wdrożeniem powinny zostać poprzedzone szeroką **kampanią informacyjno-szkoleniową** dla nauczycieli, dyrektorów szkół i ich organów prowadzących oraz uzgodnione w trybie konsultacji z partnerami społecznymi.

W związku z powyższym Związek Nauczycielstwa Polskiego negatywnie opiniuje projekt rozporządzenia MEN w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych.

Stanowisko Ministerstwa Edukacji Narodowej

1. *Przyjęcie rozwiązania polegającego na łącznym określeniu (nie zaś tygodniowym) minimum godzinowego, jak i projektowana liczba godzin stanowiących to minimum dla poszczególnych **obowiązkowych zajęć edukacyjnych** nie jest nowym rozwiązaniem. Podobna zasada została przyjęta w odniesieniu do edukacji wczesnoszkolnej i gimnazjum w wyniku nowelizacji rozporządzenia z dnia 23 marca 2009 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych. Obawa o to, że organy prowadzące potraktują określone minima godzinowe jako nieprzekraczalny limit godzin finansowanych z budżetu, nie znajduje uzasadnienia w dwuletniej praktyce stosowania takich właśnie*

ramowych planów nauczania w klasach I – III szkoły podstawowej i w gimnazjach.

Ponadto w każdym ramowym planie nauczania została określona tygodniowa liczba godzin przeznaczonych w każdej klasie na obowiązkowe zajęcia edukacyjne. Nie ma więc niebezpieczeństwa, że nie zostaną zrealizowane przyjęte w szkołach programy nauczania. Nie ma również konieczności określania algorytmu przeliczania ogólnej liczby godzin na tygodniowe wymiary godzin. W obowiązujących ramowych planach nauczania dla gimnazjów i klas I – III szkoły podstawowej nie jest określony taki algorytm i nie było sygnałów ze strony dyrektorów szkół i organów prowadzących szkoły publiczne o konieczności ustalenia takiego algorytmu.

Warto w tym miejscu podkreślić, że obowiązujące od kilkunastu lat ramowe plany nauczania nie określały tygodniowej liczby godzin dla nauczyciela na danym etapie edukacyjnym.

2. Proponowana w projekcie zasada ustalenia stałej liczby godzin w poszczególnych klasach każdego typu szkoły pozwoli na bardziej racjonalną organizację nauczania a także ograniczy problemy związane ze zmianą szkoły przez uczniów na konkretnym etapie edukacyjnym. Proponowana zasada pozwoli także na efektywną kontrolę w zakresie zapewnienia uczniom właściwej liczby godzin przeznaczonych na obowiązkowe zajęcia edukacyjne w 3- lub 4-letnich okresach nauczania.
3. W przypadku godzin do dyspozycji dyrektora szkoły niewynikających z art. 42 ust. 2 pkt 2 Karty Nauczyciela, to w poprawionej, w wyniku zgłoszonych uwag i propozycji, wersji projektu rozporządzenia określona została jednoznacznie kwestia tych godzin.

W projekcie przesłanym do konsultacji z partnerami społecznymi i związkami zawodowymi, mimo braku ich zdefiniowania, są przewidziane godziny do dyspozycji dyrektora szkoły, które można przeznaczyć tylko na zwiększenie liczby godzin wybranych obowiązkowych zajęć edukacyjnych. Dla przykładu:

W projekcie ramowego planu nauczania dla gimnazjum suma minimalnych liczb godzin przeznaczonych na poszczególne obowiązkowe zajęcia

edukacyjne podzielona przez 32 (na tyle tygodni nauki określono te minimalne liczby godzin), czyli $(450 + 450 + 30 + 30 + 190 + 65 + 130 + 130 + 130 + 130 + 385 + 65 + 385 + 30 + 60 + 60 + 95) : 32 = 2815 : 32 = 88$.

Suma tygodniowych wymiarów obowiązkowych zajęć edukacyjnych w poszczególnych klasach to $29 + 30 + 31 = 90$.

Różnica $90 - 88 = 2$, to godziny, które dyrektor szkoły musi przeznaczyć na wybrane obowiązkowe zajęcia edukacyjne, czyli są to godziny do dyspozycji dyrektora szkoły finansowane przez organ prowadzący.

4. W poprawionym i uzupełnionym projekcie rozporządzenia nie będą uszczegółowiane zajęcia, które można prowadzić w ramach godzin do dyspozycji dyrektora szkoły wynikających z art. 42 ust. 2 pkt 2 Karty Nauczyciela, gdyż rodzaje tych zajęć są określone w samej Karcie Nauczyciela.

5. Natomiast odnosząc się do kwestii wyzwań organizacyjnych związanych z wprowadzeniem nowych ramowych planów nauczania, MEN informuje, że w okresie od października 2010 r. do czerwca 2011 r. zorganizowanych zostało (w ramach projektu EFS „Wdrażanie podstawy programowej kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół ze szczególnym uwzględnieniem II i IV etapu edukacyjnego”) dla dyrektorów szkół podstawowych i szkół ponadgimnazjalnych 7 warsztatów nt. organizacji nauczania w szkole podstawowej i szkołach ponadgimnazjalnych od roku szkolnego 2012/2013. W warsztatach tych uczestniczyło łącznie ok. 750 dyrektorów ww. typów szkół. W programie tych warsztatów była również szczegółowa analiza projektu rozporządzenia w sprawie ramowych planów nauczania. Dyrektorzy zgłosili kilka uwag do tego projektu, które zostały poddane szczegółowej analizie (niektóre z tych uwag zostały uwzględnione w poprawionej i uzupełnionej wersji projektu). Ponadto na stronach internetowych Ośrodka Rozwoju Edukacji zostały umieszczone materiały pomocnicze dotyczące organizacji pracy szkół od 1 września 2012 r., w tym przykładowe szkolne plany nauczania.

6. *Odnosząc się do kolejnych uwag ZG ZNP w sprawie organizacji zastępstw w kontekście minimów godzinowych w małych ponadgimnazjalnych placówkach szkolnych należy stwierdzić, że podobne problemy miały zapewne miejsce w małych gimnazjach (w których minima godzinowe obowiązują od 1 września 2009 r.), ale do MEN nie wpłynęły żadne niepokojące sygnały w tej sprawie.*

Sekcja Krajowa Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”

Sekcja Krajowa Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” pozytywnie ocenia wolę uporządkowania spraw związanych z ramowymi planami nauczania w szkołach publicznych. Niemniej jednak, przedstawiony projekt wprowadza daleko idące zmiany w dotychczas obowiązujących ramowych planach nauczania. Od 2002 roku w szkołach podstawowych jest to już trzeci ramowy plan nauczania. Ostatnia tzw. „ramówka” z 2009 r. nie została zrealizowana w jednym cyklu edukacyjnym klas I-III. Jaka jest jej ocena po wdrożeniu? Czy dokonano ewaluacji?

W latach 2012/2013 i 2013/2014 w szkołach podstawowych będą funkcjonowały trzy ramowe plany nauczania – w roku szkolnym 2012/2013 w kl. I i IV z 2011 r., w kl. II i III z 2009 r., a w kl. V i VI z 2002 r. W każdym kolejnym ramowym planie nauczania sukcesywnie ubywa godzin obowiązkowych zajęć – w kl. I-III w 2002 r. było 66 godzin, w 2009 r. 63 godziny, a w 2011 r. 60 godzin czyli o 6 godzin mniej, porównując lata 2002 i 2011; w kl. IV-VI w 2002 r. było 81 godzin, a w 2011 r. 77 godzin, czyli o 4 godziny mniej.

W projekcie rozporządzenia nastąpiła faktyczna likwidacja godzin do dyspozycji dyrektora, dzięki którym mógł kreować koncepcję rozwoju placówki, ale w określonych prawem granicach. Godziny do dyspozycji dyrektora szkoły, o których mowa w projekcie rozporządzenia, to wyłącznie wynikające z art. 42 ust. 2 KN.

Projekt rozporządzenia w § 3 ust. 5 zakłada, że o ile liczba godzin do dyspozycji dyrektora będzie niewystarczająca, to organ prowadzący na wniosek dyrektora może przyznać dodatkową liczbę godzin. Wątpliwości budzi ten zapis czy organ prowadzący jest zobowiązany do przyznania tych godzin? Kto będzie uznawał czy wniosek dyrektora jest zasadny? Czy w sytuacji trudności finansowych, które zgłaszają organy prowadzące będzie to możliwe? W sytuacji odwrotnej wyszczególnienie liczby godzin zajęć rewalidacyjnych wymusza na organach

prowadzących uruchomienie wszystkich godzin przeznaczonych na rewalidację, a co za tym idzie – zwiększy koszty funkcjonowania szkół.

W projekcie rozporządzenia budzi zastrzeżenia kolejna zmiana nazewnictwa przedmiotów, a co za tym idzie – zmiany programów, podręczników. W konsekwencji może to rodzić dodatkowe koszty dla rodziców.

W szkołach kształcących w zawodach zwiększono liczbę godzin zajęć praktycznych aż trzykrotnie już od 2012 roku. Budzi to poważne zastrzeżenia, ponieważ odczuwany jest brak nauczycieli do prowadzenia tych zajęć, a jest tylko rok na przygotowanie kadr. W wielu szkołach praktyczna nauka czy praktyki zawodowe odbywają się również w zakładach pracy i zakładach rzemieślniczych – może to powodować trudności z zapewnieniem młodzieży właściwej ilości godzin zajęć praktycznych.

Kolejną sprawą budzącą duże zastrzeżenia jest swoboda ustalania przez dyrektora szkoły liczby godzin przedmiotów zawodowych. Każda szkoła będzie miała własny plan nauczania, nawet jeżeli szkoły będą kształcić w tym samym zawodzie, to uczniowie nie będą mogli kontynuować nauki po przejściu z jednej szkoły do drugiej.

Dotychczas obowiązujące rozporządzenie w sprawie ramowych planów nauczania budziło wiele kontrowersji, jednak projekt nowego rozporządzenia wprowadza kolejne wątpliwości, nie rozstrzyga wielu ważnych kwestii. W związku z powyższym Sekcja Krajowa Oświaty i Wychowania NSZZ Solidarność wnosi o podjęcie dalszych prac nad projektem rozporządzenia.

Stanowisko Ministerstwa Edukacji Narodowej

1. *Stwierdzenie o tym, że w każdym kolejnym ramowym planie nauczania sukcesywnie ubywa godzin obowiązkowych zajęć w szkole podstawowej nie jest zasadne. Poniżej zestawienie liczby godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych w szkole podstawowej:*

Lata szkolne	Kl. I-III	Kl. IV-VI
2002/2003	54	72
2009/2010	60	72
2011/2012	60	72
2012/2013(projekt)	62	79

2. W przypadku godzin do dyspozycji dyrektora szkoły niewynikających z art. 42 ust. 2 pkt 2 Karty Nauczyciela, to w poprawionej, w wyniku zgłoszonych uwag i propozycji, wersji projektu rozporządzenia określona została jednoznacznie kwestia tych godzin.

W projekcie przesłanym do konsultacji z partnerami społecznymi i związkami zawodowymi, mimo braku ich zdefiniowania, są przewidziane godziny do dyspozycji dyrektora szkoły, które można przeznaczyć tylko na zwiększenie liczby godzin wybranych obowiązkowych zajęć edukacyjnych. Dla przykładu:

W projekcie ramowego planu nauczania dla gimnazjum suma minimalnych liczb godzin przeznaczonych na poszczególne obowiązkowe zajęcia edukacyjne podzielona przez 32 (na tyle tygodni nauki określono te minimalne liczby godzin), czyli $(450 + 450 + 30 + 30 + 190 + 65 + 130 + 130 + 130 + 130 + 385 + 65 + 385 + 30 + 60 + 60 + 95) : 32 = 2815 : 32 = 88$.

Suma tygodniowych wymiarów obowiązkowych zajęć edukacyjnych w poszczególnych klasach to $29 + 30 + 31 = 90$.

Różnica $90 - 88 = 2$, to godziny, które dyrektor szkoły musi przeznaczyć na wybrane obowiązkowe zajęcia edukacyjne, czyli są to godziny do dyspozycji dyrektora szkoły finansowane przez organ prowadzący.

3. Nie nastąpiły, w stosunku do obowiązujących uregulowań prawnych, zmiany w możliwości przyznania przez organ prowadzący 3 godzin tygodniowo dla oddziału w każdym roku szkolnym.

4. Naturalną konsekwencją wdrażania nowej podstawy programowej jest opracowanie przez nauczycieli programów nauczania i wydanie nowych podręczników. Ale nie wiąże się to z jakimikolwiek dodatkowymi kosztami dla rodziców.

Dodatkowe koszty byłyby wtedy, kiedy zmiany byłyby wprowadzane w trakcie trzy – lub czteroletniego okresu nauki; a tak przecież nie będzie.

5. Uwaga dotycząca trzykrotnego zwiększenia liczby godzin zajęć praktycznych od 2012 roku w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe

jest niezgodna ze stanem faktycznym, w szczególności w odniesieniu do zasadniczych szkół zawodowych. Zauważyć bowiem należy, iż zgodnie z załącznikiem nr 13 do aktualnie obowiązującego rozporządzenia z dnia 12 lutego 2002 r., liczba godzin tygodniowo w trzyletnim okresie kształcenia wynosi 51 godzin. Z przypisu oznaczonego literą c pod tabelą w tym załączniku wynika, że kształcenie zawodowe praktyczne nie może stanowić mniej niż 60% tego wymiaru, a więc minimum 30 godzin. W załączniku nr 6 do opiniowanego projektu nowego rozporządzenia minimalna ogólna liczba godzin przeznaczona na kształcenie zawodowe praktyczne, została obliczona na 32-tygodniowe lata szkolne (podobnie jak na inne obowiązkowe zajęcia edukacyjne w tym typie szkoły) w wymiarze 630 godzin. Kontrolne działanie arytmetyczne: $30 \times 32 = 640$ godzin wyraźnie wskazuje, że proponowana minimalna liczba godzin przeznaczona na kształcenie zawodowe praktyczne nie tylko nie jest większa, lecz o 10 godzin mniejsza niż obecnie obowiązująca.

W technikum i szkole policealnej prowadzącej kształcenie zawodowe na poziomie technika, które funkcjonują z wykorzystaniem programów nauczania o tradycyjnej strukturze przedmiotowej zaproponowano, aby liczby godzin przewidziane na kształcenie zawodowe teoretyczne i kształcenie zawodowe praktyczne wynosiły po 50%. Z dotychczasowej praktyki wynika, iż kształcenie w większości zawodów na poziomie kwalifikacji technika w oparciu o programy nauczania dopuszczone do użytku szkolnego przez Ministra Edukacji Narodowej, przebiegało z zachowaniem wymienionej proporcji. Proponowany zapis ma zapobiec zamieszczaniu w opracowywanych w szkołach programach nauczania nadmiaru przedmiotów teoretycznych.

Uwaga dotycząca odmiennych programów nauczania w każdej ze szkół prowadzących kształcenie w tym samym zawodzie nie jest merytorycznie związana z opiniowanym projektem rozporządzenia. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 8 czerwca 2009 r. w sprawie dopuszczania do użytku w szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników (Dz. U. Nr 89, poz. 730), w każdej szkole prowadzącej kształcenie zawodowe nauczyciele mają prawo opracować program dla nauczanego zawodu, dostosowany do warunków technicznych,

dydaktycznych i kadrowych w swojej szkole. Dyrektor szkoły dopuszcza program nauczania opracowany przez nauczycieli, a zarazem odpowiada za uwzględnienie w tym programie w całości odpowiedniej podstawy programowej kształcenia. W każdej szkole prowadzącej kształcenie w danym zawodzie program nauczania dla tego zawodu może zawierać dowolną liczbę przedmiotów, o odmiennych nazwach i zakresie niż w innych szkołach. Prowadzone cztery lata temu badania dotyczące wypadania z systemu i migracji uczniów szkół zawodowych, wbrew obiegowym opiniom wykazały, iż liczba uczniów kontynuujących naukę wybranego zawodu w kolejnej szkole nie przekracza w skali kraju stu osób w roku szkolnym, czyli jest to zjawisko marginalne.

Rzecznik Praw Dziecka

Rzecznik Praw Dziecka wnioskuje o rozważenie możliwości:

- 1) wprowadzenia do rozporządzenia uregulowania dotyczącego maksymalnej liczby uczniów w oddziale szkolnym podczas obowiązkowych zajęć edukacyjnych;

Uzasadnienie: Zaproponowane w rozporządzeniu minimalne wymiary godzin lekcyjnych na danym etapie edukacyjnym, przeznaczone na realizację poszczególnych obowiązkowych zajęć edukacyjnych, gwarantują realizację podstawy programowej przedmiotów ogólnokształcących, a ustalony tygodniowy wymiar godzin zajęć obowiązkowych powoduje równomierne obciążenie ucznia zajęciami. Pamiętać jednak należy, że na efekty nauczania i wychowania duży wpływ ma liczba uczniów w oddziałach/grupach. Proponowane uregulowania, w tym podział na grupy danego oddziału oraz zajęcia w grupach międzyoddziałowych i międzyklasowych pozwalają na stworzenie nauczycielowi i uczniom warunków do zorganizowania procesu edukacyjnego tak, by nauczanie stało się naprawdę efektywne. Nowe uregulowania prawne zwiększają też możliwości właściwej edukacji dzieci, także o specjalnych potrzebach edukacyjnych w szkole ogólnodostępnej (a więc najczęściej – rejonowej). Kontrole przeprowadzane w szkołach z mojego upoważnienia wykazują zwiększającą się liczbę dzieci posiadających opinie i orzeczenia poradni psychologiczno - pedagogicznych, co powoduje nałożenie na szkołę dodatkowych obowiązków. Ustalenia

i zalecenia do pracy z dzieckiem zawarte w opiniach i orzeczeniach nakazują szkole udzielenie uczniowi pomocy adekwatnej do jego potrzeb. Jeżeli oddział jest zbyt liczny, wykonanie tego zadania staje się bardzo trudne, albo wręcz niemożliwe. Proponuję zatem, by zawarty w podstawie programowej edukacji wczesnoszkolnej (w *zalecanych warunkach i sposobach realizacji*), zapis o charakterze instrukcyjnym: „Wskazane jest, aby edukacja w klasach I-III szkoły podstawowej odbywała się w zespołach rówieśniczych liczących nie więcej niż 26 osób.” znalazł swoje miejsce w tym rozporządzeniu, ale już jako uregulowanie prawne. Wydaje się, że nie większa powinna być także liczba dzieci w klasach IV-VI szkoły podstawowej oraz w klasach gimnazjalnych;

- 2) zmiany zapisu § 2 ust. 5 projektu rozporządzenia, w którym sformułowanie: „może przyznać dodatkową liczbę godzin” na „przyznaje dodatkową liczbę godzin do dyspozycji dyrektora szkoły finansowanych przez organ prowadzący w wymiarze niezbędnym do zorganizowania tych zajęć”.

Stanowisko Ministerstwa Edukacji Narodowej

1. *Określone w art. 22 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) upoważnienie dla ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do wydania rozporządzenia w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych, nie przewidują możliwości określenia w tym akcie prawnym liczby uczniów w oddziale szkolnym na obowiązkowych zajęciach edukacyjnych.*
2. *Nie ma również możliwości wprowadzenia proponowanej zmiany brzmienia tego przepisu (w poprawionej wersji projektu § 3 ust. 1) z uwagi na to, że zmiana taka powodowałaby konieczność zapewnienia organom prowadzącym szkoły dodatkowych środków finansowych z budżetu państwa na pokrycie tych skutków, co w obecnej sytuacji finansowej państwa nie jest możliwe.*

Sekretariat Konferencji Episkopatu Polski z Radą Szkół Katolickich

1. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r., w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. 2002 Nr 15, poz. 142, z późn. zm.), aktualnie obowiązujące, daje dyrektorowi możliwość zadbania o dobre kształcenie uczniów między innymi poprzez zagospodarowanie

„godzin do dyspozycji dyrektora”. Dyrektor może je przeznaczyć – w ramach § 2 ust. 5 do ust. 5a – na zajęcia potrzebne uczniom konkretnej szkoły, w tym między innymi na tak ważne przedmioty jak historia, język polski.

Projekt rozporządzenia zakłada likwidację godzin do dyspozycji dyrektora, co oznacza odebranie autonomii w ramach której mógł zadbać o kształcenie uczniów w ustalonym czasie i mając na to środki.

- 1) Projekt w § 2 ust. 4 przeznaczają zmniejszone do minimum godziny do dyspozycji dyrektora na zajęcia wynikające z rozporządzenia o pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Zmianę oceniamy negatywnie ponieważ projektowana regulacja odbiera jakąkolwiek możliwość zadbania przez dyrektora na przykład o lepsze niż założone w podstawie programowej wykształcenie uczniów między innymi z zakresu historii polski, przeznaczając na to dodatkowy czas, zgodnie z § 2 ust. 5 dotychczas obowiązującego rozporządzenia.

- 2) Projekt w § 2 ust. 5 i § 3 ust. 1 dopuszcza wnioskowanie dyrektora do organu prowadzącego o dodatkową liczbę godzin do dyspozycji dyrektora, ograniczając tę możliwość do trzech godzin i ograniczając ich przeznaczenie do określonego w § 3 ust. 1 pkt. 1 i pkt. 2.

Ograniczenia te muszą być uznane także jako niezgodne z art. 1 pkt. 9 ustawy o systemie oświaty. Wiadomo bowiem, że przyznanie lub nieprzyznanie dodatkowych godzin będzie uwarunkowane możliwościami finansowymi organu prowadzącego. Projekt w tym względzie zakłada raczej pogłębianie różnic w warunkach kształcenia dzieci i młodzieży niż ich zmniejszanie.

2. Projekt rozporządzenia zmienia – w stosunku do obowiązującego aktualnie – usytuowanie nauczania religii w publicznych szkołach i przedszkolach.

Nauka religii nie jest obowiązkowym zajęciem edukacyjnym w rozumieniu rozporządzenia; obowiązek organizowania nauki religii w publicznych szkołach i przedszkolach wynika z Konkordatu zawartego pomiędzy Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską (zob. art. 12 ust. 1). Nauka religii ma być organizowana w ramach planu zajęć szkolnych i przedszkolnych (zob. tamże).

W związku z powyższym usytuowanie nauki religii w § 4 ust. 1 pkt. 3 projektu nie jest właściwe. Wnosimy o wpisanie nauki religii/etyki bezpośrednio po obowiązkowych zajęciach edukacyjnych, czyli w § 4 ust. 1 jako oddzielny punkt – „zajęcia religii/etyki”. Zmiana projektu w tym względzie powinna być dokonana w samym rozporządzeniu oraz w załącznikach: nr 1 – 10 i nr 12.

3. Z projektu zmian rozporządzenia wynika także dystansowanie się państwa od odpowiedzialności za ponoszenie niezbędnych kosztów związanych z kształceniem dzieci i młodzieży. § 2 ust. 1 pkt. 1 projektu rozporządzenia wprowadza nawet określenie „minimalny wymiar godzin...”.

Tego rodzaju kierunek zmian nie jest zgodny z dobrem osoby ludzkiej i z dobrem wspólnym, któremu system oświaty ma służyć (por. art. 1 pkt. 1 i pkt. 9 ustawy o systemie oświaty).

Ponieważ troska o rozwój człowieka i dobra wspólnego jest podstawową płaszczyzną współdziałania Państwa i Kościoła Katolickiego – wnioskujemy o wprowadzenie w projekcie rozporządzenia stosownych zmian.

Stanowisko Ministerstwa Edukacji Narodowej

1. *Godziny do dyspozycji dyrektora szkoły niewynikające z art. 42 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela stanowią niewielki procent w stosunku do liczby godzin przeznaczonych na obowiązkowe zajęcia edukacyjne (w szkole podstawowej ok. 7%, w gimnazjum – 3,4%, w liceum ogólnokształcącym – 4,5%, w technikum – 4%). Nie można więc zgodzić się z wnioskiem, że godziny te pozwalały dyrektorom szkół dbać o dobre kształcenie uczniów. Wymagane podstawą programową i przyjętymi w szkole programami nauczania efekty kształcenia powinny być osiągnięte w ramach obowiązkowej liczby godzin przeznaczonych na poszczególne obowiązkowe zajęcia edukacyjne. Liczbę tych godzin mógł dyrektor szkoły zwiększać korzystając z godzin do swojej dyspozycji w sytuacjach na ogół wyjątkowych. W każdym razie przeznaczanie tych godzin na zwiększenie liczby godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych nie było powszechnie stosowaną praktyką.*

Zgodnie z rozwiązaniami przyjętymi w projekcie rozporządzenia dyrektor każdej szkoły będzie mógł przeznaczyć w cyklu kształcenia kilka godzin (w klasach I - IIII szkoły podstawowej – 2 godziny, w klasach IV - VI – 2 godziny, w gimnazjum – 2 godziny, w szkołach ponadgimnazjalnych – po 1 godzinie) tylko na zwiększenie liczby godzin tych obowiązkowych zajęć edukacyjnych, które np. sprawiają trudności uczniom danej klasy. Jak podano w uzasadnieniu projektu rozporządzenia minimalne liczby godzin w cyklu kształcenia na poszczególne obowiązkowe zajęcia edukacyjne zostały obliczone na 32-tygodniowe lata szkolne w szkole podstawowej gimnazjum i zasadniczej szkole zawodowej oraz na 30-tygodniowe lata szkolne w szkołach ponadgimnazjalnych.

I tak dla przykładu obliczenia dotyczące klas IV-VI szkoły podstawowej. Jeżeli każdą z tych minimalnych liczb godzin podzielimy przez 32 i otrzymane ilorazy dodamy, to otrzymamy:

$$510:32 + 290:32 + 95:32 + 95:32 + 130:32 + 290:32 + 385:32 + 95:32 + 95:32 + 385:32 + 95:32 + 16 + 9 + 3 + 3 + 4 + 9 + 12 + 3 + 3 + 12 + 3 = 77$$

Natomiast suma liczb obowiązkowych zajęć edukacyjnych we wszystkich klasach wynosi: $25 + 26 + 28 = 79$.

Tak więc tę różnicę 2 godzin będzie należało obowiązkowo przeznaczyć na wybrane obowiązkowe zajęcia edukacyjne w wybranych klasach.

Warto w tym miejscu podkreślić, że w klasach IV-VI tygodniowa liczba godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych w cyklu kształcenia zwiększy się do 79 (jest ich obecnie 72).

Ponadto uprzejmie informuję, że w poprawionej, w wyniku zgłoszonych uwag i propozycji, wersji projektu rozporządzenia określona została jednoznacznie kwestia tych godzin.

Nie ma ograniczenia we wnioskowaniu dyrektora szkoły o dodatkową liczbę godzin na oddział w danym roku szkolnym – było dotąd i ma być nadal nie więcej niż 3 godziny.

2. Projekty ramowych planów nauczania poszczególnych typów szkół nie określają liczby godzin przeznaczonych na takie zajęcia jak religia, etyka, wychowanie do życia w rodzinie, język mniejszości narodowej i etnicznej,

język regionalny, zajęcia sportowe w oddziałach sportowych i mistrzostwa sportowego, gdyż sprawy te są regulowane odrębnymi przepisami, które nie zawierają żadnych zmian w zakresie liczby godzin przeznaczonych na te zajęcia edukacyjne.

3. *Niewłaściwie zrozumiane zostało określenie użyte w § 2 ust. 1 pkt 1 projektu – „minimalny wymiar godzin”. Ten przepis ma przede wszystkim na celu właśnie troskę o właściwy rozwój ucznia. Pozytywnym efektem proponowanego rozwiązania jest, że dyrektor szkoły będzie odpowiadał za to, by określona w rozporządzeniu minimalna liczba godzin przeznaczona na poszczególne obowiązkowe zajęcia edukacyjne w cyklu kształcenia była **faktycznie zrealizowana**. Wymogu takiego nie było dotychczas w odniesieniu do tygodniowej liczby godzin przeznaczonych na poszczególne obowiązkowe zajęcia edukacyjne w cyklu kształcenia.*

Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kadry Kierowniczej Oświaty

Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kadr Kierowniczej Oświaty przekazało uwagi ogólne i szczegółowe dotyczące ramowych planów nauczania dla poszczególnych typów szkół. Większość uwag szczegółowych została przyjęta.

Uwagi natury ogólnej to wnioski o:

- 1) Odstąpienie od ogólnego, sztywnego określenia tygodniowego wymiaru godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych w poszczególnych klasach poszczególnych typów szkół;
- 2) Wprowadzenie dla kształcenia zawodowego realizowanego w oparciu o przedmiotowe programy nauczania zasady takie jak dla modułowych programów, czyli obowiązek podziału na grupy zgodnie z wymogami określonymi w programie nauczania;
- 3) Pozostawienie godzin do dyspozycji dyrektora (w rozumieniu poprzedniego rozporządzenia). Godziny takie wykorzystywane były do tworzenia oferty edukacyjnej szkoły, jej działalności innowacyjnej, a także wspierały szczególne potrzeby szkoły;
- 4) Zwiększenie tygodniowej liczby godzin w drugim etapie edukacyjnym. Pozwoli to na zwiększenie liczby godzin matematyki.

Stanowisko Ministerstwa Edukacji Narodowej

1. Proponowana w projekcie zasada ustalenia stałej liczby godzin w poszczególnych klasach każdego typu szkoły pozwoli na bardziej racjonalną organizację nauczania a także ograniczy problemy związane ze zmianą szkoły przez uczniów na konkretnym etapie edukacyjnym. Proponowana zasada pozwoli także na efektywną kontrolę w zakresie zapewnienia uczniom właściwej liczby godzin przeznaczonych na obowiązkowe zajęcia edukacyjne w 3- lub 4-letnich okresach nauczania.
2. Wprowadzenie dla kształcenia zawodowego realizowanego w oparciu o przedmiotowe programy nauczania takiej zasady podziału na grupy jak dla modułowych programów spowodowałoby dodatkowe skutki finansowe, co w obecnej sytuacji finansowej państwa nie jest możliwe.
3. W przypadku godzin do dyspozycji dyrektora szkoły niewynikających z art. 42 ust. 2 pkt 2 Karty Nauczyciela, to w poprawionej, w wyniku zgłoszonych uwag i propozycji, wersji projektu rozporządzenia określona została jednoznacznie kwestia tych godzin.

W projekcie przesłanym do konsultacji z partnerami społecznymi i związkami zawodowymi, mimo braku ich zdefiniowania, są przewidziane godziny do dyspozycji dyrektora szkoły, które można przeznaczyć tylko na zwiększenie liczby godzin wybranych obowiązkowych zajęć edukacyjnych. Dla przykładu:

W projekcie ramowego planu nauczania dla gimnazjum suma minimalnych liczb godzin przeznaczonych na poszczególne obowiązkowe zajęcia edukacyjne podzielona przez 32 (na tyle tygodni nauki określono te minimalne liczby godzin), czyli $(450 + 450 + 30 + 30 + 190 + 65 + 130 + 130 + 130 + 130 + 385 + 65 + 385 + 30 + 60 + 60 + 95) : 32 = 2815 : 32 = 88$.

Suma tygodniowych wymiarów obowiązkowych zajęć edukacyjnych w poszczególnych klasach to $29 + 30 + 31 = 90$.

Różnica $90 - 88 = 2$, to godziny, które dyrektor szkoły musi przeznaczyć na wybrane obowiązkowe zajęcia edukacyjne, czyli są to godziny do dyspozycji dyrektora szkoły finansowane przez organ prowadzący.

4. W projekcie rozporządzenia przewidziano na II etapie edukacyjnym dość wyraźne zwiększenie tygodniowej liczby godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych w trzyletnim okresie nauczania z obowiązującej obecnie 72 do 79.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Wejście w życie proponowanego projektu rozporządzenia nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych dla budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego. W stosunku do finansowanej z budżetów organów prowadzących szkoły sumy obowiązującej dotychczas tygodniowej liczby godzin na danym etapie edukacyjnym przeznaczonej na obowiązkowe zajęcia edukacyjne i godziny do dyspozycji dyrektora szkoły niewynikające z art. 42 ust. 2 pkt 2 ustawy – Karta Nauczyciela, nieznacznie zmniejszeniu uległa ta ogólna tygodniowa liczba godzin, przy niezmnieszonej tygodniowej liczbie godzin przeznaczonej tylko na obowiązkowe zajęcia edukacyjne. Powyższe różnice w liczbie godzin wykazane w załączonej poniżej tabeli zostaną przeznaczone na organizowanie w szkołach dla dzieci i młodzieży zajęć *wychowanie do życia w rodzinie oraz historii i kultury mniejszości narodowych i etnicznych*.

4. Wpływ projektowanej regulacji na rynek pracy

Projektowane rozporządzenie nie będzie miało bezpośredniego wpływu na rynek pracy.

5. Wpływ projektowanej regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Projektowane rozporządzenie nie będzie miało bezpośredniego wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

6. Wpływ projektowanej regulacji na sytuację i rozwój regionalny

Projektowane rozporządzenie nie będzie miało bezpośredniego wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

Zmiany w tygodniowej liczbie godzin w cyklu kształcenia

L.p.	Typ szkoły	Dotychczasowa tygodniowa liczba godzin w cyklu kształcenia przeznaczonych na:			Proponowana tygodniowa liczba godzin w cyklu kształcenia przeznaczonych na:			Różnica (8-5)	Uwagi
		obowiązkowe zajęcia edukacyjne	godziny do dyspozycji dyrektora nie wynikające z art. 42 ust. 2 pkt 2 Karty Nauczyciela	zajęcia rewalidacyjne w szkole specjalnej dla uczniów niepełnosprawnych	Razem (2 + 3 +4)	obowiązkowe zajęcia edukacyjne	zajęcia rewalidacyjne w oddziale specjalnym dla uczniów niepełnosprawnych		
1		2	3	4	5	6	7	8	9
SZKOŁY DLA DZIECI I MŁODZIEŻY									
1	Szkoła podstawowa ogólnodostępna	60 + 72	3 + 9	-	144	62 + 79	-	141	-3
2	Szkoła podstawowa specjalna dla uczniów niepełnospraw.	60 + 73	3 + 12	36 + 37	221	62 + 79	36 + 36	213	-8
3	Szkoła podstawowa specjalna dla dzieci z upośledzeniem w stopniu umiarkowanym lub znacznym	50 + 73	10 + 0	30 + 30	193	57 + 75	30 + 30	192	-1
4	Gimnazjum ogólnodostępne	88	3	-	91	90	-	90	-1
5	Gimnazjum z oddziałami przysposob. do pracy	88	3	-	91	90	-	90	-1
6	Gimnazjum specjalne dla uczniów niepełnosprawnych	88	3	36	127	90	36	126	-1
7	Gimnazjum specjalne dla dzieci z upośledzeniem w stopniu umiarkowanym lub znacznym	84	-	30	114	84	30	114	0
8	Zasadnicza szkoła zawodowa dla uczniów	84	2	-	86	86	-	86	0
9	Zasad. szkoła zawodowa spec. dla uczniów niepełnosprawnych	84	2	30	116	86	30	116	0
10	Liceum ogólnokształcące ogólnodostępne	88	4	-	92	91	-	91	-1
11	Lic. ogólnoksz. specjalne dla uczniów niepełnosprawnych	88	4	30	122	91	30	121	-1
12	Technikum ogólnodostępne	129	5	-	134	133	-	133	-1
13	Technikum specjalne dla uczniów niepełnosprawnych	129	5	30	164	133	30	163	-1
14	Trzyletnia szkoła specjalna przysposob. do pracy	89	-	30 + 12	131	89	30 + 12	131	0

SZKOŁY DLA DOROSŁYCH *									
1	Gimnazjum	46 i 828	5 i 90	51 i 918	48 i 864	48 i 864	-	48 i 864	-3 i - 54
3	Liceum ogólnokształcące	46 i 824	2 i 40	48 i 864	47 i 846	47 i 846	-	47 i 846	-1 i - 18

* pierwsze z tych liczb dotyczą formy stacjonarnej, a drugie formy zaocznej

Uwaga.

Nie zmienia się liczba godzin nauczania w szkołach policealnych dla młodzieży i dla dorosłych.

Załącznik nr 1

**RAMOWY PLAN NAUCZANIA DLA SZKOŁY PODSTAWOWEJ, W TYM SZKOŁY
PODSTAWOWEJ SPECJALNEJ, Z WYJĄTKIEM SZKOŁY PODSTAWOWEJ
SPECJALNEJ DLA UCZNIÓW Z UPOŚLEDZENIEM UMYSŁOWYM W STOPNIU
UMIARKOWANYM LUB ZNACZNYM¹⁾**

1. W trzyletnim okresie nauczania (I etap edukacyjny obejmujący klasy I-III szkoły podstawowej – edukacja wczesnoszkolna):

- 1) poszczególne obowiązkowe zajęcia edukacyjne należy zrealizować co najmniej w wymiarze:
 - a) edukacja polonistyczna, edukacja społeczna, edukacja przyrodnicza, edukacja matematyczna i zajęcia techniczne – łącznie 1150 godzin (podziału godzin na poszczególne zajęcia dokonuje nauczyciel prowadzący dane zajęcia),
 - b) język obcy nowożytny - 190 godzin,
 - c) edukacja muzyczna - 95 godzin,
 - d) edukacja plastyczna - 95 godzin,
 - e) zajęcia komputerowe - 95 godzin,
 - f) wychowanie fizyczne - 290 godzin;
- 2) na zajęcia rewalidacyjne dla uczniów niepełnosprawnych należy przeznaczyć co najmniej:
 - a) w oddziale specjalnym - 1150 godzin na oddział,
 - b) w oddziale ogólnodostępnym lub integracyjnym - 190 godzin na ucznia.

2. Tygodniowy wymiar godzin:

- 1) obowiązkowych zajęć edukacyjnych dla uczniów poszczególnych klas wynosi:
 - a) klasa I - 20 godzin,
 - b) klasa II - 21 godzin,
 - c) klasa III - 21 godzin,

2) zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych, w każdym roku szkolnym, wynosi:

- a) w oddziale specjalnym - po 12 godzin na oddział,
- b) w oddziale ogólnodostępnym lub integracyjnym – po 2 godziny na ucznia.

3. W trzyletnim okresie nauczania (II etap edukacyjny, obejmujący klasy IV-VI szkoły podstawowej):

1) poszczególne obowiązkowe zajęcia edukacyjne należy zrealizować co najmniej w wymiarze:

- a) język polski - 510 godzin,
- b) język obcy nowożytny – 290 godzin,
- c) muzyka - 95 godzin,
- d) plastyka - 95 godzin,
- e) historia i społeczeństwo - 130 godzin,
- f) przyroda - 290 godzin,
- g) matematyka - 385 godzin,
- h) zajęcia komputerowe - 95 godzin,
- i) zajęcia techniczne – 95 godzin,
- j) wychowanie fizyczne - 385 godzin,
- k) godziny z wychowawcą - 95 godzin;

2) na zajęcia rewalidacyjne dla uczniów niepełnosprawnych należy przeznaczyć co najmniej:

- a) w oddziale specjalnym - 1150 godzin na oddział,
- b) w oddziale ogólnodostępnym lub integracyjnym - 190 godzin na ucznia.

4. Tygodniowy wymiar godzin:

1) obowiązkowych zajęć edukacyjnych dla uczniów poszczególnych klas wynosi:

- a) klasa IV - 25 godzin,
- b) klasa V - 26 godzin,
- c) klasa VI - 28 godzin;

2) zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych, w każdym roku szkolnym, wynosi:

- a) w oddziale specjalnym - po 12 godzin na oddział,
- b) w oddziale ogólnodostępnym lub integracyjnym – po 2 godziny na ucznia.

5. Wymiar godzin do dyspozycji dyrektora szkoły, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 5 lit. a rozporządzenia, to różnica między:

1) sumą godzin wynikającą z pomnożenia tygodniowych wymiarów godzin wymienionych:

a) w przypadku I etapu edukacyjnego – w ust. 2 pkt 1,

b) w przypadku II etapu edukacyjnego – w ust. 4 pkt 1,

przez faktyczną liczbę tygodni, w których odbywają się obowiązkowe zajęcia edukacyjne w kolejnych latach szkolnych,

a

2) sumą godzin wymienionych:

a) w przypadku I etapu edukacyjnego – w ust. 1 pkt 1,

b) w przypadku II etapu edukacyjnego – w ust. 3 pkt 1.

6. Wymiar godzin do dyspozycji dyrektora szkoły, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 5 lit. b rozporządzenia, ustala w każdym roku szkolnym dyrektor szkoły, z uwzględnieniem art. 42 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1981 r. – Karta Nauczyciela.

7. W przypadku uczęszczania ucznia na zajęcia religii lub etyki, zajęcia wychowania do życia w rodzinie, zajęcia języka mniejszości narodowej, etnicznej lub języka regionalnego, zajęcia z nauki własnej historii i kultury oraz zajęcia sportowe w oddziałach i szkołach sportowych oraz w szkołach mistrzostwa sportowego – wymiar godzin przeznaczonych na realizację tych zajęć określają przepisy, o których mowa w § 2 ust. 2 rozporządzenia.

¹⁾ nie dotyczy uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym uczęszczających do szkoły podstawowej ogólnodostępnej, oddziału integracyjnego w szkole ogólnodostępnej lub szkoły integracyjnej

**RAMOWY PLAN NAUCZANIA DLA SZKOŁY PODSTAWOWEJ SPECJALNEJ
DLA UCZNIÓW Z UPOŚLEDZENIEM UMYSŁOWYM W STOPNIU
UMIARKOWANYM LUB ZNACZNYM¹⁾**

1. W trzyletnim okresie nauczania (I etap edukacyjny):

- 1) obowiązkowe zajęcia edukacyjne należy zrealizować co najmniej w wymiarze 1760 godzin;
- 2) na zajęcia rewalidacyjne należy przeznaczyć co najmniej 960 godzin na oddział, a w przypadku uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym uczęszczających do szkoły podstawowej ogólnodostępnej, oddziału integracyjnego w szkole ogólnodostępnej lub szkoły integracyjnej - co najmniej 190 godzin na ucznia.

2. Tygodniowy wymiar godzin:

- 1) obowiązkowych zajęć edukacyjnych dla uczniów poszczególnych klas wynosi:
 - a) klasa I - 18 godzin,
 - b) klasa II - 19 godzin,
 - c) klasa III - 20 godzin;
- 2) zajęć rewalidacyjnych, w każdym roku szkolnym, wynosi po 10 godzin na oddział, a w przypadku uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym uczęszczających do szkoły podstawowej ogólnodostępnej, oddziału integracyjnego w szkole ogólnodostępnej lub szkoły integracyjnej - po 2 godziny na ucznia.

3. W trzyletnim okresie nauczania (II etap edukacyjny – klasy IV-VI szkoły podstawowej):

- 1) poszczególne obowiązkowe zajęcia edukacyjne należy zrealizować co najmniej w wymiarze:
 - a) funkcjonowanie w środowisku - 600 godzin,
 - b) muzyka z rytmiką – 350 godzin,
 - c) plastyka - 480 godzin,
 - d) technika – 480 godzin,

e) wychowanie fizyczne - 385 godzin;

2) na zajęcia rewalidacyjne należy przeznaczyć co najmniej 960 godzin na oddział, a w przypadku uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym uczęszczających do szkoły podstawowej ogólnodostępnej, oddziału integracyjnego w szkole ogólnodostępnej lub szkoły integracyjnej - co najmniej 190 godzin na ucznia.

4. Tygodniowy wymiar godzin:

1) obowiązkowych zajęć edukacyjnych dla uczniów poszczególnych klas wynosi:

a) klasa IV - 24 godziny,

b) klasa V - 25 godzin,

c) klasa VI - 26 godzin;

2) zajęć rewalidacyjnych, w każdym roku szkolnym, wynosi po 10 godzin na oddział, a w przypadku uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym uczęszczających do szkoły podstawowej ogólnodostępnej, oddziału integracyjnego w szkole ogólnodostępnej lub szkoły integracyjnej - po 2 godziny na ucznia.

5. Wymiar godzin do dyspozycji dyrektora szkoły, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 5 lit. a rozporządzenia, to różnica między:

1) sumą godzin wynikającą z pomnożenia tygodniowych wymiarów godzin wymienionych:

a) w przypadku I etapu edukacyjnego – w ust. 2 pkt 1,

b) w przypadku II etapu edukacyjnego – w ust. 4 pkt 1,

przez faktyczną liczbę tygodni, w których odbywają się obowiązkowe zajęcia edukacyjne w kolejnych latach szkolnych,

a

2) sumą godzin wymienionych:

a) w przypadku I etapu edukacyjnego – w ust. 1 pkt 1,

b) w przypadku II etapu edukacyjnego – w ust. 3 pkt 1.

6. Wymiar godzin do dyspozycji dyrektora szkoły, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 5 lit. b rozporządzenia, ustala w każdym roku szkolnym dyrektor szkoły, z uwzględnieniem art. 42 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1981 r. – Karta Nauczyciela

7. W przypadku uczęszczania ucznia na zajęcia religii lub etyki, zajęcia wychowania do życia w rodzinie, zajęcia języka mniejszości narodowej, etnicznej lub języka regionalnego oraz zajęcia z nauki własnej historii i kultury – wymiar godzin przeznaczonych na realizację tych zajęć określają przepisy, o których mowa w § 2 ust. 2 pkt 1-3 rozporządzenia.

¹⁾ dotyczy również uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym uczęszczających do szkoły podstawowej ogólnodostępnej, oddziału integracyjnego w szkole ogólnodostępnej lub szkoły integracyjnej, w tym uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, w przypadku gdy jedną z niepełnosprawności jest upośledzenie umysłowe w stopniu umiarkowanym lub znacznym

RAMOWY PLAN NAUCZANIA DLA GIMNAZJUM, W TYM GIMNAZJUM SPECJALNEGO, Z WYJĄTKIEM GIMNAZJUM SPECJALNEGO DLA UCZNIÓW Z UPOŚLEDZENIEM UMYSŁOWYM W STOPNIU UMIARKOWANYM LUB ZNACZNYM¹⁾

1. W trzyletnim okresie nauczania (III etap edukacyjny):

1) poszczególne obowiązkowe zajęcia edukacyjne należy zrealizować co najmniej w wymiarze:

- a) język polski - 450 godzin,
- b) dwa języki obce nowożytne - 450 godzin (godziny te mogą być dowolnie rozdzielone pomiędzy te języki),
- c) język obcy nowożytny w gimnazjach specjalnych i oddziałach specjalnych dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim – 290 godzin,
- d) język obcy nowożytny będący drugim językiem nauczania w szkołach i oddziałach dwujęzycznych – dodatkowo 190 godzin,
- e) muzyka - 30 godzin,
- f) plastyka - 30 godzin,
- g) historia - 190 godzin,
- h) wiedza o społeczeństwie - 65 godzin,
- i) geografia - 130 godzin,
- j) biologia - 130 godzin,
- k) chemia - 130 godzin,
- l) fizyka - 130 godzin,
- m) matematyka - 385 godzin,
- n) informatyka - 65 godzin,
- o) wychowanie fizyczne - 385 godzin,
- p) edukacja dla bezpieczeństwa - 30 godzin,
- q) zajęcia artystyczne - 65 godzin,
- r) zajęcia techniczne - 65 godzin, a w gimnazjum specjalnym - 220 godzin,
- s) godziny z wychowawcą - 95 godzin;

2) na zajęcia rewalidacyjne dla uczniów niepełnosprawnych należy przeznaczyć co najmniej:

- a) w oddziale specjalnym - 1150 godzin na oddział,
- b) w oddziale ogólnodostępnym lub integracyjnym - 190 godzin na ucznia.

2. Tygodniowy wymiar godzin:

1) obowiązkowych zajęć edukacyjnych dla uczniów poszczególnych klas wynosi:

- a) klasa I - 29 godzin, a w oddziale dwujęzycznym – 31 godzin,
- b) klasa II - 30 godzin, a w oddziale dwujęzycznym – 32 godziny,
- c) klasa III - 31 godzin, a w oddziale dwujęzycznym – 33 godziny;

2) zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych, w każdym roku szkolnym, wynosi:

- a) w oddziale specjalnym - po 12 godzin na oddział,
- b) w oddziale ogólnodostępnym lub integracyjnym – po 2 godziny na ucznia.

3. Wymiar godzin do dyspozycji dyrektora szkoły, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 5 lit. a rozporządzenia, to różnica między:

1) sumą godzin wynikającą z pomnożenia tygodniowych wymiarów godzin wymienionych w ust. 2 pkt 1, przez faktyczną liczbę tygodni, w których odbywają się obowiązkowe zajęcia edukacyjne w kolejnych latach szkolnych,

a

2) sumą godzin wymienionych w ust. 1 pkt 1.

4. Wymiar godzin do dyspozycji dyrektora szkoły, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 5 lit. b rozporządzenia, ustala w każdym roku szkolnym dyrektor szkoły, z uwzględnieniem art. 42 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1981 r. – Karta Nauczyciela.

5. W przypadku uczęszczania ucznia na zajęcia religii lub etyki, zajęcia wychowania do życia w rodzinie, zajęcia języka mniejszości narodowej, etnicznej lub języka regionalnego, zajęcia z nauki własnej historii i kultury oraz zajęcia sportowe w oddziałach i szkołach sportowych oraz w szkołach mistrzostwa sportowego – wymiar godzin przeznaczonych na realizację tych zajęć określają przepisy, o których mowa w § 2 ust. 2 rozporządzenia.

1) nie dotyczy uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym uczęszczających do gimnazjum ogólnodostępnego, oddziału integracyjnego w gimnazjum ogólnodostępnym lub gimnazjum integracyjnego

RAMOWY PLAN NAUCZANIA DLA ODDZIAŁÓW PRZYSPOSABIAJĄCYCH DO PRACY ORGANIZOWANYCH W GIMNAZJUM, W TYM GIMNAZJUM SPECJALNYM DLA UCZNIÓW NIEDOSTOSOWANYCH SPOŁECZNIE ORAZ ZAGROŻONYCH NIEDOSTOSOWANIEM SPOŁECZNYM

1. W trzyletnim okresie nauczania (III etap edukacyjny):

1) poszczególne obowiązkowe zajęcia edukacyjne należy zrealizować co najmniej w wymiarze:

- a) język polski - 450 godzin,
- b) język obcy nowożytny - 190 godzin,
- c) historia - 190 godzin,
- d) wiedza o społeczeństwie – 65 godzin,
- f) geografia – 95 godzin,
- g) biologia - 95 godzin,
- h) chemia - 95 godzin,
- i) fizyka - 95 godzin,
- j) matematyka - 385 godzin,
- k) informatyka - 65 godzin,
- l) wychowanie fizyczne - 385 godzin,
- m) edukacja dla bezpieczeństwa - 30 godzin,
- n) zajęcia z wychowawcą - 95 godzin,
- o) zajęcia przeznaczone na realizację wybranych efektów kształcenia określonych w podstawie programowej kształcenia w zawodach dla danego zawodu - 570 godzin; w przypadku oddziału zorganizowanego dla uczestników Ochotniczych Hufców Pracy oraz oddziału zorganizowanego w gimnazjum w zakładzie poprawczym lub schronisku dla nieletnich godziny te należy przeznaczyć na realizację przygotowania zawodowego w formie przyuczenia do wykonywania określonej pracy;

2) na zajęcia rewalidacyjne dla uczniów niepełnosprawnych należy przeznaczyć co najmniej 190 godzin na ucznia.

2. Tygodniowy wymiar godzin:

1) obowiązkowych zajęć edukacyjnych dla uczniów poszczególnych klas wynosi:

- a) klasa I - 29 godzin,
- b) klasa II - 30 godzin,
- c) klasa III - 31 godzin;

2) zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych, w każdym roku szkolnym, wynosi po 2 godziny na ucznia.

3. Wymiar godzin do dyspozycji dyrektora szkoły, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 5 lit. a rozporządzenia, to różnica między:

1) sumą godzin wynikającą z pomnożenia tygodniowych wymiarów godzin wymienionych w ust. 2 pkt 1, przez faktyczną liczbę tygodni, w których odbywają się obowiązkowe zajęcia edukacyjne w kolejnych latach szkolnych,

a

2) sumą godzin wymienionych w ust. 1 pkt 1.

4. Wymiar godzin do dyspozycji dyrektora szkoły, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 5 lit. b rozporządzenia, ustala w każdym roku szkolnym dyrektor szkoły, z uwzględnieniem art. 42 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1981 r. – Karta Nauczyciela.

5. W przypadku uczęszczania ucznia na zajęcia religii lub etyki, zajęcia wychowania do życia w rodzinie, zajęcia języka mniejszości narodowej, etnicznej lub języka regionalnego oraz zajęcia z nauki własnej historii i kultury – wymiar godzin przeznaczonych na realizację tych zajęć określają przepisy, o których mowa w § 2 ust. 2 pkt 1-3 rozporządzenia.

RAMOWY PLAN NAUCZANIA DLA GIMNAZJUM SPECJALNEGO DLA UCZNIÓW Z UPOŚLEDZENIEM UMYSŁOWYM W STOPNIU UMIARKOWANYM LUB ZNACZNYM¹⁾

1. W trzyletnim okresie nauczania (III etap edukacyjny):

- 1) poszczególne obowiązkowe zajęcia edukacyjne należy zrealizować co najmniej w wymiarze:
 - a) funkcjonowanie w środowisku - 480 godzin,
 - b) muzyka z rytmiką – 190 godzin,
 - c) plastyka²⁾ - 800 godzin,
 - d) technika²⁾ – 830 godzin,
 - f) wychowanie fizyczne - 385 godzin;
- 2) na zajęcia rewalidacyjne należy przeznaczyć co najmniej 960 godzin na oddział, a w przypadku uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym uczęszczających do gimnazjum ogólnodostępnego, oddziału integracyjnego w gimnazjum ogólnodostępnym lub gimnazjum integracyjnego - co najmniej 190 godzin na ucznia.

2. Tygodniowy wymiar godzin:

- 1) obowiązkowych zajęć edukacyjnych dla uczniów poszczególnych klas wynosi:
 - a) klasa I - 27 godzin,
 - b) klasa II - 28 godzin,
 - c) klasa III - 29 godzin;
- 2) zajęć rewalidacyjnych, w każdym roku szkolnym, wynosi po 10 godzin na oddział, a w przypadku uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym uczęszczających do gimnazjum ogólnodostępnego, oddziału integracyjnego w gimnazjum ogólnodostępnym lub gimnazjum integracyjnego – po 2 godzin na ucznia.

3. Wymiar godzin do dyspozycji dyrektora szkoły, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 5 lit. a rozporządzenia, to różnica między:

1) sumą godzin wynikającą z pomnożenia tygodniowych wymiarów godzin wymienionych w ust. 2 pkt 1, przez faktyczną liczbę tygodni, w których odbywają się obowiązkowe zajęcia edukacyjne w kolejnych latach szkolnych,

a

2) sumą godzin wymienionych w ust. 1 pkt 1.

4. Wymiar godzin do dyspozycji dyrektora szkoły, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 5 lit. b rozporządzenia, ustala w każdym roku szkolnym dyrektor szkoły, z uwzględnieniem art. 42 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1981 r. – Karta Nauczyciela.

5. W przypadku uczęszczania ucznia na zajęcia religii lub etyki, zajęcia wychowania do życia w rodzinie, zajęcia języka mniejszości narodowej, etnicznej lub języka regionalnego oraz zajęcia z nauki własnej historii i kultury – wymiar godzin przeznaczonych na realizację tych zajęć określają przepisy, o których mowa w § 2 ust. 2 pkt 1-3 rozporządzenia.

¹⁾ dotyczy również uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym uczęszczających do gimnazjum ogólnodostępnego, oddziału integracyjnego w gimnazjum ogólnodostępnym lub gimnazjum integracyjnego, w tym uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, w przypadku gdy jedną z niepełnosprawności jest upośledzenie umysłowe w stopniu umiarkowanym lub znacznym

²⁾ w oddziałach przysposabiających do pracy godziny przeznaczone na osiągnięcie wybranych efektów kształcenia określonych w podstawie programowej kształcenia w zawodach dla danego zawodu

**RAMOWY PLAN NAUCZANIA DLA ZASADNICZEJ SZKOŁY ZAWODOWEJ,
W TYM ZASADNICZEJ SZKOŁY ZAWODOWEJ SPECJALNEJ DLA UCZNIÓW
NIEPEŁNOSPRAWNYCH¹⁾, NIEDOSTOSOWANYCH SPOŁECZNIE ORAZ
ZAGROŻONYCH NIEDOSTOSOWANIEM SPOŁECZNYM ²⁾**

1. W trzyletnim okresie nauczania (IV etap edukacyjny):

1) poszczególne obowiązkowe zajęcia edukacyjne należy zrealizować co najmniej w wymiarze:

- a) język polski – 160 godzin,
- b) język obcy nowożytny – 130 godzin,
- c) historia – 60 godzin,
- d) wiedza o społeczeństwie – 30 godzin,
- e) podstawy przedsiębiorczości – 60 godzin,
- f) geografia – 30 godzin,
- g) biologia – 30 godzin,
- h) chemia – 30 godzin,
- i) fizyka – 30 godzin,
- j) matematyka – 130 godzin,
- k) informatyka – 30 godzin,
- l) wychowanie fizyczne – 290 godzin,
- m) edukacja dla bezpieczeństwa – 30 godzin,
- n) godziny z wychowawcą – 95 godzin,
- o) kształcenie zawodowe teoretyczne – 630 godzin, z zastrzeżeniem ust. 5,
- p) kształcenie zawodowe praktyczne – 970 godzin;

2) na zajęcia rewalidacyjne dla uczniów niepełnosprawnych należy przeznaczyć co najmniej:

- 1) w oddziale specjalnym - 960 godzin na oddział,
- 2) w oddziale ogólnodostępnym lub integracyjnym - 190 godzin na ucznia.

2. Tygodniowy wymiar godzin:

1) obowiązkowych zajęć edukacyjnych dla uczniów poszczególnych klas, którzy nie są młodocianymi pracownikami, wynosi:

- a) klasa I - 27 godzin,
- b) klasa II - 29 godzin,
- c) klasa III - 30 godzin;

2) zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych, w każdym roku szkolnym, wynosi:

- a) w oddziale specjalnym – po 10 godzin na oddział,
- b) w oddziale ogólnodostępnym lub integracyjnym – po 2 godziny na ucznia.

3. Wymiar godzin do dyspozycji dyrektora szkoły, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 5 lit. a rozporządzenia, to różnica między:

1) sumą godzin wynikającą z pomnożenia tygodniowych wymiarów godzin wymienionych w ust. 2 pkt 1, przez faktyczną liczbę tygodni, w których odbywają się obowiązkowe zajęcia edukacyjne w kolejnych latach szkolnych,

a

2) sumą godzin wymienionych w ust. 1 pkt 1.

4. Wymiar godzin do dyspozycji dyrektora szkoły, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 5 lit. b rozporządzenia, ustala w każdym roku szkolnym dyrektor szkoły, z uwzględnieniem art. 42 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1981 r. – Karta Nauczyciela.

5. W oddziałach wielozawodowych kształcenie zawodowe teoretyczne odbywa się odrębnie dla każdego zawodu przez okres 4 tygodni w każdej klasie, w wymiarze 34 godzin tygodniowo.

6. W przypadku uczniów – młodocianych pracowników, dyrektor szkoły ustala, w każdej klasie, liczbę dni w tygodniu przeznaczonych na praktyczną naukę zawodu, organizowaną u pracodawców, na zasadach przewidzianych w ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.¹⁾).

7. W przypadku uczęszczania ucznia na zajęcia religii lub etyki, zajęcia wychowania do życia w rodzinie, zajęcia języka mniejszości narodowej, etnicznej lub języka regionalnego, zajęcia z nauki własnej historii i kultury oraz zajęcia sportowe w oddziałach i szkołach sportowych oraz w szkołach mistrzostwa sportowego – wymiar godzin przeznaczonych na realizację tych zajęć określają przepisy, o których mowa w § 2 ust. 2 rozporządzenia.

¹⁾ nie dotyczy uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym

²⁾ W szkołach dla uczniów niedostosowanych społecznie, zagrożonych niedostosowaniem społecznym, zorganizowanych w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, schroniskach dla nieletnich, zakładach poprawczych, można skrócić okres nauczania do dwóch lat, pod warunkiem zachowania wymiaru godzin ustalonego dla trzyletniego okresu nauczania.

RAMOWY PLAN NAUCZANIA DLA LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO, W TYM LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO SPECJALNEGO DLA UCZNIÓW W NORMIE INTELEKTUALNEJ: NIEPEŁNOSPRAWNYCH, NIEDOSTOSOWANYCH SPOŁECZNIE ORAZ ZAGROŻONYCH NIEDOSTOSOWANIEM SPOŁECZNYM, I LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO Z ODDZIAŁAMI DWUJĘZYCZNYMI, W KTÓRYM PROWADZONE JEST KSZTAŁCENIE W KLASIE WSTĘPNEJ

1. W trzyletnim okresie nauczania (IV etap edukacyjny):

1) poszczególne obowiązkowe zajęcia edukacyjne należy zrealizować co najmniej w wymiarze:

a) przedmioty w zakresie podstawowym:

- język polski - 360 godzin,
- dwa języki obce nowożytnie - 450 godzin (godziny te mogą być dowolnie rozdzielone pomiędzy te języki),
- język obcy nowożytny będący drugim językiem nauczania w szkołach lub oddziałach dwujęzycznych – dodatkowo 270 godzin,
- wiedza o kulturze - 30 godzin,
- historia - 60 godzin,
- wiedza o społeczeństwie - 30 godzin,
- podstawy przedsiębiorczości – 60 godzin,
- geografia - 30 godzin,
- biologia - 30 godzin,
- chemia - 30 godzin,
- fizyka - 30 godzin,
- matematyka - 300 godzin,
- informatyka - 30 godzin,
- wychowanie fizyczne - 270 godzin,
- edukacja dla bezpieczeństwa - 30 godzin,

b) przedmioty w zakresie rozszerzonym (dodatkowo, poza wymiarem godzin określonym w lit. a dla przedmiotów w zakresie podstawowym):

- język polski, historia, geografia, biologia, chemia, fizyka, historia muzyki, historia sztuki, język łaciński i kultura antyczna oraz filozofia – po 240 godzin,
 - język obcy nowożytny, wiedza o społeczeństwie, matematyka oraz informatyka – po 180 godzin,
- c) przedmioty uzupełniające:
- historia i społeczeństwo oraz przyroda - po 120 godzin,
 - zajęcia artystyczne, ekonomia w praktyce lub inny przedmiot uzupełniający, dla którego nie została ustalona podstawa programowa, lecz program nauczania tego przedmiotu został włączony do szkolnego zestawu programów nauczania - po 30 godzin,
- d) godziny z wychowawcą - 90 godzin;
- 2) na zajęcia rewalidacyjne dla uczniów niepełnosprawnych należy przeznaczyć co najmniej:
- a) w oddziale specjalnym - 900 godzin na oddział,
 - b) w oddziale ogólnodostępnym lub integracyjnym - 180 godzin na ucznia.

2. W trzyletnim okresie nauczania (IV etap edukacyjny) na przedmioty w zakresie rozszerzonym i na przedmioty uzupełniające należy przeznaczyć łącznie co najmniej 870 godzin.

3. Dyrektor liceum ogólnokształcącego, po zasięgnięciu opinii rady liceum, a jeżeli rada liceum nie została powołana – po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej, rady rodziców i samorządu uczniowskiego, uwzględniając zainteresowania uczniów oraz możliwości organizacyjne, kadrowe i finansowe liceum, organizuje nauczanie tak, aby każdy uczeń, wybrał spośród przedmiotów oferowanych przez szkołę, od 2 do 4 przedmiotów ujętych w podstawie programowej kształcenia ogólnego w zakresie rozszerzonym. Co najmniej jednym z tych przedmiotów powinna być: historia, geografia, biologia, chemia lub fizyka.

4. Uczniowie, którzy nie realizują w zakresie rozszerzonym przedmiotu historia obowiązani są realizować przedmiot uzupełniający historia i społeczeństwo.

5. Uczniowie, którzy nie realizują w zakresie rozszerzonym przedmiotu geografia, biologia, chemia lub fizyka obowiązani są realizować przedmiot uzupełniający przyroda.

6. Uczniowie, o których mowa w ust. 4 i 5, mogą realizować przedmioty uzupełniające: ekonomia w praktyce i zajęcia artystyczne.

7. Uczniowie, którzy realizują w zakresie rozszerzonym historię oraz jeden z przedmiotów: biologia, chemia, fizyka lub geografia obowiązani są realizować przedmiot uzupełniający ekonomia w praktyce lub zajęcia artystyczne.

8. Przedmioty ujęte w podstawie programowej kształcenia ogólnego w zakresie podstawowym, z wyjątkiem języka polskiego, języka obcego nowożytnego, języka mniejszości narodowej, etnicznej lub języka regionalnego, matematyki i wychowania fizycznego, realizowane są w klasie I.

9. Przedmioty: język polski, język obcy nowożytny, język mniejszości narodowej, etnicznej lub język regionalny i matematyka, ujęte w podstawie programowej kształcenia ogólnego w zakresie rozszerzonym, realizowane są w klasach I-III, równoległe z tymi przedmiotami w zakresie podstawowym.

10. Przedmioty: historia, wiedza o społeczeństwie, geografia, biologia, chemia, fizyka i informatyka, ujęte w podstawie programowej kształcenia ogólnego w zakresie rozszerzonym, realizowane są po uprzednim zrealizowaniu tych przedmiotów w zakresie podstawowym.

11. Realizacja przedmiotów: historia muzyki, historia sztuki, język łaciński i kultura antyczna oraz filozofia, ujętych w podstawie programowej kształcenia ogólnego w zakresie rozszerzonym, może rozpocząć się w klasie I, II lub III.

12. Tygodniowy wymiar godzin:

1) obowiązkowych zajęć edukacyjnych dla uczniów poszczególnych klas wynosi:

- a) klasa I - 30 godzin, a w oddziale dwujęzycznym – 33 godziny,
- b) klasa II - 32 godziny, a w oddziale dwujęzycznym – 35 godzin,

- c) klasa III - 29 godzin, a w oddziale dwujęzycznym – 32 godziny;
- 2) zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych, w każdym roku szkolnym, wynosi:
 - a) w oddziale specjalnym - po 10 godzin na oddział,
 - b) w oddziale ogólnodostępnym lub integracyjnym - po 2 godziny na ucznia.

13. Uczniowie oddziału (grupy oddziałowej, międzyoddziałowej lub międzyszkolnej), w którym tygodniowy wymiar godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych realizowanych w zakresie podstawowym i w zakresie rozszerzonym oraz ustalonych przedmiotów uzupełniających, jest mniejszy od odpowiedniego łącznego tygodniowego wymiaru godzin, o którym mowa w ust. 12 pkt 1, realizują dodatkowo inny przedmiot uzupełniający, dla którego nie została ustalona podstawa programowa, lecz program nauczania tego przedmiotu uzupełniającego został włączony do szkolnego zestawu programów nauczania. O wyborze realizowanego dodatkowo przedmiotu uzupełniającego decyduje dyrektor szkoły po zasięgnięciu opinii uczniów danego oddziału (grupy oddziałowej, międzyoddziałowej lub międzyszkolnej).

14. Wymiar godzin do dyspozycji dyrektora szkoły, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 5 lit. a rozporządzenia, to różnica między:

- 1) sumą godzin wynikającą z pomnożenia tygodniowych wymiarów godzin wymienionych w ust. 12 pkt 1, przez faktyczną liczbę tygodni, w których odbywają się obowiązkowe zajęcia edukacyjne w kolejnych latach szkolnych,
 - a
- 2) sumą godzin wymienionych w ust. 1 pkt 1 lit. a i d oraz w ust. 2.

15. W przypadku liceum ogólnokształcącego z oddziałami dwujęzycznymi, w którym prowadzone jest kształcenie w klasie wstępnej, w rocznym okresie nauczania w klasie wstępnej:

- 1) poszczególne obowiązkowe zajęcia edukacyjne należy zrealizować co najmniej w wymiarze:
 - a) język polski – 65 godzin,
 - b) język obcy nowożytny, będący drugim językiem nauczania – 640 godzin,
 - c) matematyka – 65 godzin,

- d) wychowanie fizyczne – 95 godzin,
 - e) godziny z wychowawcą – 30 godzin;
- 2) na zajęcia rewalidacyjne dla uczniów niepełnosprawnych należy przeznaczyć co najmniej 65 godzin na ucznia.
- 3) tygodniowy wymiar godzin:
- a) obowiązkowych zajęć edukacyjnych wynosi 28 godzin,
 - b) zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych wynosi – po 2 godziny na ucznia.
- 4) wymiar godzin do dyspozycji dyrektora szkoły, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 5 lit. a rozporządzenia, to różnica między:
- a) sumą godzin wynikającą z pomnożenia tygodniowego wymiaru godzin wymienionego w pkt 3 lit. a, przez faktyczną liczbę tygodni, w których odbywają się obowiązkowe zajęcia edukacyjne w danym roku szkolnym,
- a
- b) sumą godzin wymienionych w pkt 1.

16. Wymiar godzin do dyspozycji dyrektora szkoły, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 5 lit. b rozporządzenia, ustala w każdym roku szkolnym dyrektor szkoły, z uwzględnieniem art. 42 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1981 r. – Karta Nauczyciela.

17. W przypadku uczęszczania ucznia na zajęcia religii lub etyki, zajęcia wychowania do życia w rodzinie, zajęcia języka mniejszości narodowej, etnicznej lub języka regionalnego, zajęcia z nauki własnej historii i kultury oraz zajęcia sportowe w oddziałach i szkołach sportowych oraz w szkołach mistrzostwa sportowego – wymiar godzin przeznaczonych na realizację tych zajęć określają przepisy, o których mowa w § 2 ust. 2 rozporządzenia.

RAMOWY PLAN NAUCZANIA DLA TECHNIKUM, W TYM TECHNIKUM SPECJALNEGO DLA UCZNIÓW W NORMIE INTELEKTUALNEJ: NIEPEŁNOSPRAWNYCH, NIEDOSTOSOWANYCH SPOŁECZNIE, ZAGROŻONYCH NIEDOSTOSOWANIEM SPOŁECZNYM

1) W czteroletnim okresie nauczania (IV etap edukacyjny):

1) poszczególne obowiązkowe zajęcia edukacyjne należy zrealizować co najmniej w wymiarze:

a) przedmioty w zakresie podstawowym:

- język polski - 360 godzin,
- dwa języki obce nowożytne - 450 godzin (godziny te mogą być dowolnie rozdzielone pomiędzy te języki),
- język obcy nowożytny będący drugim językiem nauczania w oddziale dwujęzycznym – dodatkowo 240 godzin,
- wiedza o kulturze - 30 godzin,
- historia - 60 godzin,
- wiedza o społeczeństwie - 30 godzin,
- podstawy przedsiębiorczości – 60 godzin,
- geografia - 30 godzin,
- biologia - 30 godzin,
- chemia - 30 godzin,
- fizyka - 30 godzin,
- matematyka - 300 godzin,
- informatyka - 30 godzin,
- wychowanie fizyczne - 360 godzin,
- edukacja dla bezpieczeństwa - 30 godzin,

b) przedmioty w zakresie rozszerzonym (dodatkowo, poza wymiarem godzin określonym w lit. a dla przedmiotów w zakresie podstawowym):

- język polski, historia, geografia, biologia, chemia, fizyka, historia muzyki, historia sztuki, język łaciński i kultura antyczna oraz filozofia – po 240 godzin,
- język obcy nowożytny, wiedza o społeczeństwie, matematyka oraz informatyka – po 180 godzin,

- c) przedmioty uzupełniające: historia i społeczeństwo - 120 godzin, ekonomia w praktyce – 30 godzin,
 - d) godziny z wychowawcą - 120 godzin,
 - e) kształcenie zawodowe teoretyczne – 735 godzin,
 - f) kształcenie zawodowe praktyczne – 735 godzin;
- 2) na zajęcia rewalidacyjne dla uczniów niepełnosprawnych należy przeznaczyć co najmniej:
- a) w oddziale specjalnym - 900 godzin na oddział,
 - b) w oddziale ogólnodostępnym lub integracyjnym - 240 godzin na ucznia.

2. W czteroletnim okresie nauczania (IV etap edukacyjny) na przedmioty w zakresie rozszerzonym i na przedmioty uzupełniające należy przeznaczyć łącznie co najmniej 540 godzin.

3. Praktyki zawodowe powinny być realizowane w wymiarze określonym w podstawie programowej kształcenia w zawodach, w klasie ustalonej przez dyrektora szkoły. W przypadku praktyk zawodowych realizowanych dłużej niż 4 tygodnie, dalsze tygodnie ich trwania należy przeliczyć na godziny i realizować z godzin przeznaczonych na kształcenie zawodowe (jedna godzina zegarowa praktyki odpowiada jednej godzinie lekcyjnej), a ich przebieg rozłożyć w czasie w sposób określony przez dyrektora szkoły.

4. Dyrektor technikum, po zasięgnięciu opinii rady technikum, a jeżeli rada technikum nie została powołana - po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej, rady rodziców i samorządu uczniowskiego, uwzględniając zawód, w którym kształci szkoła, zainteresowania uczniów oraz możliwości organizacyjne, kadrowe i finansowe technikum, organizuje nauczanie tak, aby każdy uczeń wybrał spośród przedmiotów oferowanych przez szkołę 2 przedmioty ujęte w podstawie programowej kształcenia ogólnego w zakresie rozszerzonym. Jednym z tych przedmiotów powinna być: matematyka, biologia, geografia, fizyka lub chemia.

5. Każdy uczeń technikum realizuje przedmiot uzupełniający: historia i społeczeństwo, z zastrzeżeniem ust. 6.

6. Uczniowie, którzy realizują w zakresie rozszerzonym historię i jeden z przedmiotów wymienionych w ust. 4, obowiązani są realizować przedmiot uzupełniający ekonomia w praktyce.

7. Przedmioty z zakresu kształcenia ogólnego, ujęte w podstawie programowej kształcenia ogólnego w zakresie podstawowym, z wyjątkiem języka polskiego, języka obcego nowożytnego, języka mniejszości narodowej, etnicznej lub języka regionalnego i matematyki, realizowane są w klasach I i II.

8. Przedmioty: język polski, język obcy nowożytny, język mniejszości narodowej, etnicznej lub język regionalny i matematyka, ujęte w podstawie programowej kształcenia ogólnego w zakresie rozszerzonym, realizowane są w klasach I-IV, równoległe z tymi przedmiotami w zakresie podstawowym.

9. Przedmioty: historia, wiedza o społeczeństwie, geografia, biologia, chemia, fizyka i informatyka, ujęte w podstawie programowej kształcenia ogólnego w zakresie rozszerzonym, realizowane są po uprzednim zrealizowaniu tych przedmiotów w zakresie podstawowym.

10. Realizacja przedmiotów: historia muzyki, historia sztuki, język łaciński i kultura antyczna oraz filozofia, ujętych w podstawie programowej kształcenia ogólnego w zakresie rozszerzonym, może rozpocząć się w każdej klasie.

11. Tygodniowy wymiar godzin:

1) obowiązkowych zajęć edukacyjnych dla uczniów poszczególnych klas wynosi:

- a) klasa I - 33 godziny, a w oddziale dwujęzycznym – 35 godzin,
- b) klasa II - 35 godzin, a w oddziale dwujęzycznym – 36 godzin,
- c) klasa III - 34 godziny, a w oddziale dwujęzycznym – 35 godzin,
- d) klasa IV - 31 godzin, a w oddziale dwujęzycznym – 33 godziny;

2) zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych, w każdym roku szkolnym, wynosi:

- a) w oddziale specjalnym - po 8 godzin na oddział;
- b) w oddziale ogólnodostępnym lub integracyjnym - po 2 godziny na ucznia.

12. Kształcenie zawodowe teoretyczne i praktyczne może zakończyć się do końca lutego ostatniego roku nauki.

13. Uczniowie oddziału (grupy oddziałowej, międzyoddziałowej lub międzyszkolnej), w którym tygodniowy wymiar godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych realizowanych w zakresie podstawowym i w zakresie rozszerzonym oraz ustalonych przedmiotów uzupełniających, jest mniejszy od odpowiedniego łącznego tygodniowego wymiaru godzin, o którym mowa w ust. 11 pkt 1, realizują dodatkowo inny przedmiot uzupełniający, dla którego nie została ustalona podstawa programowa, lecz program nauczania tego przedmiotu uzupełniającego został włączony do szkolnego zestawu programów nauczania. O wyborze realizowanego dodatkowo przedmiotu uzupełniającego decyduje dyrektor szkoły po zasięgnięciu opinii uczniów danego oddziału (grupy oddziałowej, międzyoddziałowej lub międzyszkolnej).

14. Wymiar godzin do dyspozycji dyrektora szkoły, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 5 lit. a rozporządzenia, to różnica między:

1) sumą godzin wynikającą z pomnożenia tygodniowych wymiarów godzin wymienionych w ust. 11 pkt 1, przez faktyczną liczbę tygodni, w których odbywają się obowiązkowe zajęcia edukacyjne w kolejnych latach szkolnych,

a

2) sumą godzin wymienionych w ust. 1 pkt 1 lit. a i d - f oraz w ust. 2.

15. Wymiar godzin do dyspozycji dyrektora szkoły, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 5 lit. b rozporządzenia, ustala w każdym roku szkolnym dyrektor szkoły, z uwzględnieniem art. 42 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1981 r. – Karta Nauczyciela.

16. W przypadku uczęszczania ucznia na zajęcia religii lub etyki, zajęcia wychowania do życia w rodzinie, zajęcia języka mniejszości narodowej, etnicznej lub języka regionalnego, zajęcia z nauki własnej historii i kultury oraz zajęcia sportowe w oddziałach i szkołach sportowych oraz w szkołach mistrzostwa sportowego – wymiar godzin przeznaczonych na realizację tych zajęć określają przepisy, o których mowa w § 2 ust. 2 rozporządzenia.

RAMOWY PLAN NAUCZANIA DLA SZKOŁY POLICEALNEJ, W TYM SZKOŁY POLICEALNEJ SPECJALNEJ DLA UCZNIÓW W NORMIE INTELEKTUALNEJ: NIEPEŁNOSPRAWNYCH, NIEDOSTOSOWANYCH SPOŁECZNIE ORAZ ZAGROŻONYCH NIEDOSTOSOWANIEM SPOŁECZNYM

1. W dwuletnim okresie nauczania (IV etap edukacyjny) poszczególne obowiązkowe zajęcia edukacyjne należy zrealizować co najmniej w wymiarze:

- 1) kształcenie zawodowe teoretyczne – 800 godzin,
- 2) kształcenie zawodowe praktyczne – 800 godzin,
- 3) wychowanie fizyczne – 190 godzin.

2. Praktyki zawodowe powinny być realizowane w wymiarze określonym w podstawie programowej kształcenia w zawodach.

3. W przypadku 1-letniego, 1,5-letniego lub 2,5-letniego okresu nauczania ogólny wymiar godzin określony dla 2-letniego okresu nauczania ulega odpowiedniemu proporcjonalnemu zmniejszeniu lub zwiększeniu.

4. Tygodniowy wymiar godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych dla uczniów poszczególnych semestrów wynosi po 28 godzin.

5. Wymiar godzin do dyspozycji dyrektora szkoły, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 5 lit. a rozporządzenia, to różnica między:

- 1) sumą godzin wynikającą z pomnożenia tygodniowych wymiarów godzin wymienionych w ust.4, przez faktyczną liczbę tygodni, w których odbywają się obowiązkowe zajęcia edukacyjne w kolejnych latach szkolnych,

a

- 2) sumą godzin wymienionych w ust. 1.

6. Wymiar godzin do dyspozycji dyrektora szkoły, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 5 lit. b rozporządzenia, ustala w każdym roku szkolnym dyrektor szkoły,

z uwzględnieniem art. 42 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1981 r. – Karta
Nauczyciela.

RAMOWY PLAN NAUCZANIA DLA SZKOŁY SPECJALNEJ PRZYSPOSABIAJĄCEJ DO PRACY DLA UCZNIÓW Z UPOŚLEDZENIEM UMYSŁOWYM W STOPNIU UMIARKOWANYM LUB ZNACZNYM ORAZ DLA UCZNIÓW Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI SPRZĘŻONYMI

1. W trzyletnim okresie nauczania (IV etap edukacyjny):

1) poszczególne obowiązkowe zajęcia edukacyjne należy zrealizować co najmniej w wymiarze:

- a) funkcjonowanie osobiste i społeczne - 670 godzin,
- b) wychowanie fizyczne - 290 godzin,
- c) przysposobienie do pracy – 1890 godzin;

2) zajęcia rewalidacyjne - 960 godzin;

3) zajęcia sportowe - 190 godzin;

4) zajęcia kształtujące kreatywność - 190 godzin.

2. Tygodniowy wymiar godzin:

1) obowiązkowych zajęć edukacyjnych dla uczniów poszczególnych klas wynosi:

- a) klasa I - 27 godzin;
- b) klasa II - 30 godzin;
- c) klasa III - 32 godziny.

2) zajęć rewalidacyjnych, w każdym roku szkolnym, wynosi po 10 godzin na oddział.

3. Wymiar godzin do dyspozycji dyrektora szkoły, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 5 lit. a rozporządzenia, to różnica między:

1) sumą godzin wynikającą z pomnożenia tygodniowych wymiarów godzin wymienionych w ust. 2 pkt 1, przez faktyczną liczbę tygodni, w których odbywają się obowiązkowe zajęcia edukacyjne w kolejnych latach szkolnych,

a

2) sumą godzin wymienionych w ust. 1 pkt 1.

4. Wymiar godzin do dyspozycji dyrektora szkoły, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 5 lit. b rozporządzenia, ustala w każdym roku szkolnym dyrektor szkoły, z uwzględnieniem art. 42 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1981 r. – Karta Nauczyciela.

5. W przypadku uczęszczania ucznia na zajęcia religii lub etyki, zajęcia wychowania do życia w rodzinie, zajęcia języka mniejszości narodowej, etnicznej lub języka regionalnego oraz zajęcia z nauki własnej historii i kultury – wymiar godzin przeznaczonych na realizację tych zajęć określają przepisy, o których mowa w § 2 ust. 2 pkt 1-3 rozporządzenia.

RAMOWY PLAN NAUCZANIA DLA GIMNAZJUM DLA DOROSŁYCH

1. W trzyletnim okresie nauczania (III etap edukacyjny) poszczególne obowiązkowe zajęcia edukacyjne należy zrealizować co najmniej w wymiarze:

1) w gimnazjum prowadzącym zajęcia w formie stacjonarnej:

- a) język polski - 385 godzin,
- b) język obcy nowożytny - 190 godzin,
- c) historia -190 godzin,
- d) wiedza o społeczeństwie – 65 godzin,
- e) geografia – 65 godzin,
- f) biologia - 65 godzin,
- g) chemia - 65 godzin,
- h) fizyka - 65 godzin,
- i) matematyka - 290 godzin,
- j) informatyka - 65 godzin;

2) w gimnazjum prowadzącym zajęcia w formie zaocznej:

- a) język polski - 215 godzin,
- b) język obcy nowożytny - 110 godzin,
- c) historia -110 godzin,
- d) wiedza o społeczeństwie – 35 godzin,
- e) geografia – 35 godzin,
- f) biologia - 35 godzin,
- g) chemia - 35 godzin,
- h) fizyka - 35 godzin,
- i) matematyka - 160 godzin,
- j) informatyka - 35 godzin.

2. Wymiar godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych dla słuchaczy w poszczególnych semestrach, wynosi:

- 1) w gimnazjum prowadzącym zajęcia w formie stacjonarnej w każdym semestrze po 16 godzin tygodniowo;

2) w gimnazjum prowadzącym zajęcia w formie zaocznej – w semestrach I-VI po 144 godziny.

3. Wymiar godzin do dyspozycji dyrektora szkoły, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 5 lit. a rozporządzenia, to różnica między:

1) sumą godzin wynikającą z pomnożenia wymiarów godzin wymienionych:

a) w przypadku formy stacjonarnej – w ust. 2 pkt 1 przez faktyczną liczbę tygodni, w których odbywają się obowiązkowe zajęcia edukacyjne w kolejnych semestrach

b) w przypadku formy zaocznej – w ust. 2 przez liczbę semestrów,

a

2) sumą godzin wymienionych:

a) w przypadku formy stacjonarnej – w ust. 1 pkt 1,

b) w przypadku formy zaocznej – w ust. 1 pkt 2.

4. Wymiar godzin do dyspozycji dyrektora szkoły, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 5 lit. b rozporządzenia, ustala w każdym roku szkolnym dyrektor szkoły, z uwzględnieniem art. 42 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1981 r. – Karta Nauczyciela.

RAMOWY PLAN NAUCZANIA DLA LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO DLA DOROSŁYCH

1. W trzyletnim okresie nauczania (IV etap edukacyjny) poszczególne obowiązkowe zajęcia edukacyjne należy zrealizować co najmniej w wymiarze:

1) w liceum ogólnokształcącym prowadzącym zajęcia w formie stacjonarnej:

a) przedmioty w zakresie podstawowym:

- język polski - 300 godzin,
- język obcy nowożytny - 180 godzin,
- historia - 60 godzin,
- wiedza o społeczeństwie – 30 godzin,
- podstawy przedsiębiorczości – 30 godzin,
- geografia – 30 godzin,
- biologia - 30 godzin,
- chemia - 30 godzin,
- fizyka - 30 godzin,
- matematyka - 210 godzin,
- informatyka - 30 godzin;

b) przedmioty w zakresie rozszerzonym (dodatkowo, poza wymiarem godzin określonym w lit. a dla przedmiotów w zakresie podstawowym):

- język polski, historia, geografia, biologia, chemia, fizyka, historia muzyki, historia sztuki, język łaciński i kultura antyczna oraz filozofia – po 200 godzin,
- język obcy nowożytny, wiedza o społeczeństwie, matematyka oraz informatyka – po 150 godzin;

c) przedmioty uzupełniające: historia i społeczeństwo oraz przyroda – po 60 godzin;

2) w liceum ogólnokształcącym prowadzącym zajęcia w formie zaocznej:

a) przedmioty w zakresie podstawowym:

- język polski - 180 godzin,
- język obcy nowożytny - 105 godzin,
- historia -35 godzin,

- wiedza o społeczeństwie – 15 godzin,
- podstawy przedsiębiorczości – 20 godzin,
- geografia – 20 godzin,
- biologia - 15 godzin,
- chemia - 15 godzin,
- fizyka - 20 godzin,
- matematyka - 125 godzin,
- informatyka - 20 godzin,

b) przedmioty w zakresie rozszerzonym (dodatkowo, poza wymiarem godzin określonym w lit. a dla przedmiotów w zakresie podstawowym):

- język polski, historia, geografia, biologia, chemia, fizyka, historia muzyki, historia sztuki, język łaciński i kultura antyczna oraz filozofia – po 125 godzin,
- język obcy nowożytny, wiedza o społeczeństwie, matematyka oraz informatyka – po 90 godzin,

c) przedmioty uzupełniające: historia i społeczeństwo oraz przyroda - po 35 godzin.

2. W trzyletnim okresie nauczania (IV etap edukacyjny) w liceum ogólnokształcącym dla dorosłych:

- 1) prowadzącym zajęcia w formie stacjonarnej - na przedmioty w zakresie rozszerzonym i na przedmioty uzupełniające należy przeznaczyć łącznie co najmniej 420 godzin;
- 2) prowadzącym zajęcia w formie zaocznej - na przedmioty w zakresie rozszerzonym i na przedmioty uzupełniające należy przeznaczyć łącznie co najmniej 250 godzin.

3. Dyrektor liceum ogólnokształcącego, po zasięgnięciu opinii rady liceum, a jeżeli rada liceum nie została powołana – po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej i samorządu słuchaczy, uwzględniając zainteresowania słuchaczy oraz możliwości organizacyjne, kadrowe i finansowe liceum, organizuje nauczanie tak, aby każdy słuchacz wybrał spośród przedmiotów oferowanych przez szkołę 2 przedmioty ujęte w podstawie programowej kształcenia ogólnego w zakresie rozszerzonym.

Co najmniej jednym z tych przedmiotów powinna być: historia, biologia, geografia, fizyka lub chemia.

4. Słuchacze, którzy nie realizują w zakresie rozszerzonym przedmiotu historia obowiązani są realizować przedmiot uzupełniający historia i społeczeństwo.

5. Słuchacze, którzy nie realizują w zakresie rozszerzonym przedmiotu biologia, geografia, fizyka lub chemia obowiązani są realizować przedmiot uzupełniający przyroda.

6. Przedmioty ujęte w podstawie programowej kształcenia ogólnego w zakresie podstawowym, z wyjątkiem języka polskiego, języka obcego nowożytnego, języka mniejszości narodowej, etnicznej lub języka regionalnego i matematyki, realizowane są w semestrze I i II.

7. Przedmioty: język polski, język obcy nowożytny, język mniejszości narodowej, etnicznej lub język regionalny i matematyka, ujęte w podstawie programowej kształcenia ogólnego w zakresie rozszerzonym, realizowane są w semestrach I – VI równoległe z tymi przedmiotami w zakresie podstawowym.

8. Przedmioty: historia, wiedza o społeczeństwie, geografia, biologia, chemia, fizyka i informatyka, ujęte w podstawie programowej kształcenia ogólnego w zakresie rozszerzonym, realizowane są po uprzednim zrealizowaniu tych przedmiotów w zakresie podstawowym.

9. Realizacja przedmiotów: historia muzyki, historia sztuki, język łaciński i kultura antyczna oraz filozofia, ujętych w podstawie programowej kształcenia ogólnego w zakresie rozszerzonym, może rozpocząć się w każdym semestrze.

10. Wymiar godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych dla słuchaczy w poszczególnych semestrach, wynosi:

1) w liceum ogólnokształcącym prowadzącym zajęcia w formie stacjonarnej:

a) w semestrach I – IV - po 16 godzin tygodniowo,

b) w semestrze V i VI - po 15 godzin tygodniowo;

- 2) w liceum ogólnokształcącym prowadzącym zajęcia w formie zaocznej –
 - a) w semestrach I-V - po 152 godziny,
 - b) w semestrze VI – 86 godzin.

11. Wymiar godzin do dyspozycji dyrektora szkoły, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 5 lit. a rozporządzenia, to różnica między:

1) sumą godzin wynikającą z pomnożenia wymiarów godzin wymienionych:

- a) w przypadku formy stacjonarnej – w ust. 10 pkt 1 przez faktyczną liczbę tygodni, w których odbywają się obowiązkowe zajęcia edukacyjne w kolejnych semestrach,
- b) w przypadku formy zaocznej – w ust. 10 pkt 2 przez liczbę semestrów,

a

2) sumą godzin wymienionych:

- a) w przypadku formy stacjonarnej – w ust. 1 pkt 1 lit. a oraz ust. 2 pkt 1,
- b) w przypadku formy zaocznej – w ust. 1 pkt 2 lit. a oraz ust. 2 pkt 2.

12. Wymiar godzin do dyspozycji dyrektora szkoły, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 5 lit. b rozporządzenia, ustala w każdym roku szkolnym dyrektor szkoły, z uwzględnieniem art. 42 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1981 r. – Karta Nauczyciela.

RAMOWY PLAN NAUCZANIA DLA SZKOŁY POLICEALNEJ DLA DOROSŁYCH

1. W dwuletnim okresie nauczania (IV etap edukacyjny) poszczególne obowiązkowe zajęcia edukacyjne należy zrealizować co najmniej w wymiarze:

1) w szkołach prowadzących zajęcia w formie stacjonarnej:

- a) kształcenie zawodowe teoretyczne – 590 godzin,
- b) kształcenie zawodowe praktyczne – 590 godzin,
- c) podstawy przedsiębiorczości (prowadzone tylko dla słuchaczy, którzy na wcześniejszym etapie nauki nie realizowali tych zajęć) – 30 godzin;

2) w szkołach prowadzących zajęcia w formie zaocznej:

- a) kształcenie zawodowe teoretyczne – 340 godzin,
- b) kształcenie zawodowe praktyczne – 340 godzin,
- c) podstawy przedsiębiorczości (prowadzone tylko dla słuchaczy, którzy na wcześniejszym etapie nauki nie realizowali tych zajęć) – 20 godzin.

2. W przypadku 1-letniego, 1,5-letniego lub 2,5-letniego okresu nauczania ogólny wymiar godzin określony dla 2-letniego okresu nauczania ulega odpowiednio proporcjonalnemu zmniejszeniu lub zwiększeniu, przy zachowaniu minimalnego wymiaru godzin zajęć podstaw przedsiębiorczości przewidzianego dla 2-letniego okresu nauczania.

3. Wymiar godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych dla słuchaczy w poszczególnych semestrach, wynosi:

1) w szkołach prowadzących zajęcia w formie stacjonarnej – po 19 godzin tygodniowo;

2) w szkołach prowadzących zajęcia w formie zaocznej - po 175 godzin.

4. Praktyki zawodowe powinny być realizowane w wymiarze określonym w przepisach w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach.

5. Wymiar godzin do dyspozycji dyrektora szkoły, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 5 lit. a rozporządzenia, to różnica między:

1) sumą godzin wynikającą z pomnożenia wymiarów godzin wymienionych:

a) w przypadku formy stacjonarnej – w ust. 3 pkt 1 przez faktyczną liczbę tygodni, w których odbywają się obowiązkowe zajęcia edukacyjne w kolejnych semestrach,

b) w przypadku formy zaocznej – w ust. 3 pkt 2 przez liczbę semestrów,

a

2) sumą godzin wymienionych:

a) w przypadku formy stacjonarnej – w ust. 1 pkt 1,

b) w przypadku formy zaocznej – w ust. 1 pkt 2.

6. Wymiar godzin do dyspozycji dyrektora szkoły, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 5 lit. b rozporządzenia, ustala w każdym roku szkolnym dyrektor szkoły, z uwzględnieniem art. 42 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1981 r. – Karta Nauczyciela.